

КРАСАВІК
1931

Вясна.

П
АЛЯЎНІЧЫ
БЕЛАРУСІ

4

ГПБ Сп. Рэ.

З Ь М Е С Т

Перадавая—Першае мая. Вынікі пушных нарыхтовак першага квартала і перспектывы другога—Аксельрод. Пачатак не за гарамі—Цэмік. Аб васнівацкіх паляўнічых—Мік. Да канца пяцігодкі ніводнага ваўка—Мік. Цалеш. Шэрых драпежнікаў знішчыць—Бабчонак. За гаспадарчых тэрміны налявання—М—ла. Трэба сваечасова падрыхтавацца—Б. С. У абарону вавёркі—Паляўнічы. Яшчэ аб сабакагадоўлі—М. Кошка. Гутарка з маладым паляўнічым—Н. Чэлішчаў. Шотляндскі сэтэр—А. Цюльпанаў. Добэрман-пінчэр—А. Ц. Доўгія рулі ці кароткія—А. Т. Рулі хрома-нікелевай сталі—Цюльпанаў. Трусагадоўля. Па т-вах і ячэйках. Шуміць, гудзе вясна—Мак. Паслядовіч. Лосі старага сьвета—В. Е. За рубяжом—М. Зубароўскі. Паляўнічая „Віктарына“. Лоўля ўгроў і сомаў перамётамі—Ф. Лялін. Хваробы карпаў—В. Е. Кнігасьпіс—В. Е.

АДЧЫНЕНА ПАДПІСКА
НА НАШУ ЧАСОПІСЬ

НА 1931 ГОД

ПАЛЯЎНІЧЫ БЕЛАРУСІ

ГОД ВЫДАЊНЯ V.

СКЛАД СУПРАЦОЎНІКАЎ ЧАСОПІСІ:

Знаткі паляўніцтва: праф. Федзюшын, Маркевіч, Есіпаў, Зубароўскі, Качыоні, Пятрункевіч, Вініцкі, Лялін, Пячонкін, Генэрозаў, Рохманін, Штам, Сацінскі, Чэлішчаў, Салін, Лаўроў, Патцэр і інш.

ШТО АДБІВАЕ ЧАСОПІСЬ?

Паляванне, рыбны промысел, зьвераводства, аруж. тэхніку, сабакагадоўлю. Будаўніцтва паляўнічай гаспадаркі і калгасбудаўніцтва, быт паляўнічага і рыбака. У кожным нумары даецца агляд замежнага паляўнічага друку.

ШЫРОКА СТАВІЦА ЛІТАРАТУРНЫ АДЗЕЛ: АПАВЯДАНЬНІ, НАРЫСЫ, ВЕРШЫ.

Выпісвайце, чытайце, распаўсюджвайце!

ПАДПІСНАЯ ЦАНА: на год 2 руб., на 1/2 года — 1 руб. 20 кап., асобны нумар—30 кап.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА ва ўсіх паштовых аддзяленьнях і раённых таварствах паляўнічых.

ПАЛЯЎНІЧЫ
БЕЛАРУСІОРГАН БЕЛАРУСКАГА
ПРАМЫСЛОВА-КААПЭРАПІЙНАГА
САЮЗУ ПАЛЯЎНІЧЫХ

г. Менск, Савецкая, 68, тел. 14-68

ВЫДААННЕ
ГАЗ. БЕЛАРУСКАЯ ВЕСКА
ПЯТЫ ГОД ВЫДААННЯ

УМОВЫ ПАДПІСКИ:

На 1 год . . . 2 руб. — и.

На поўгода . . . 1 руб. 20 и.

На 3 месяцы . . . 70 и.

Асобны нумар каштуе 30 и.

1931

№ 4

■ КРАСАВІН ■

O-AD.UK

Ино.

Г.П.Б. Ср.-Ль.

Першае Мая.

1-га Мая ў гэтым годзе праходзіць у абставінах усё больш растучага эканамічнага крызісу ў краінах капіталізму, росту беспрацоўя і росту рэвалюцыйнага руху працоўных мас—з аднаго боку, і разгорнутага сацыялістычнага наступу—набывалага эканамічнага, культурнага і палітычнага ўздыму, росту актыўнасці мас у СССР—з другога боку.

У краінах капіталізму, дзень 1-га Мая з'явіцца днём агляду баявой падрыхтаванасці пралетарыяў і працоўных мас для яшчэ большай барацьбы з капіталізмам за камунізм, за абарону СССР.

У краіне Саветаў дзень 1-га Мая з'явіцца днём праверкі пройдзенага этапу сацыялістычнага будаўніцтва, днём мабілізацыі працоўных мас для яшчэ больш шпаркіх тэмпаў сацыялістычнага будаўніцтва, для яшчэ большага ўмацавання нашай сувязі з працоўнымі капіталістычных краін.

Увага ўсіх працоўных Захаду і ўсходу накіравана на СССР—краіну, дзе перамог пралетарыят, краіну, дзе будуюцца сацыялізм, плацдарм сусветнай рэвалюцыі.

Працоўныя СССР спаткаюць чарговае Першамайскае свята ў гэраічнай рабоце па будаўніцтву сацыялізму, па завяршэнні пабудовы фундамэнту сацыялістычнай эканомікі краіны.

У гэтым годзе ў строй уступаюць новых 518 гігантаў-фабрык і заводаў, у строй уойдуць 1040 МТС. Па ўсяму Савецкаму Саюзу калектывізавана амаль 50 проц. бядняцка-серадняцкіх гаспадарак.

Усё гэта намі дасягнута, дзякуючы правільнаму кіраўніцтву Ленінскай партыі,

дзякуючы няўхільнай барацьбе з адхіленнямі ад Ленінскай лініі, дзякуючы таму, што партыя змагла мабілізаваць энтузіязм працоўных мас на гэраічную будоўлю, на барацьбу і змаганьне за тэмпы.

Першае Мая застае нас у перыяд вырашэння адказнейшых задач. У нас зараз разгар веснавых работ, новая хваля калектывізацыі і ліквідацыі на яе аснове кулацтва як класы. У веснавую пасеўную кампанію 30 проц. бядняцка-серадняцкіх гаспадарак БССР павінны быць у калгасах. Аднак, трэба адзначыць, што мы ў радзе месц маем пясочныя прарывы ў гэтай адказнейшай рабоце.

Перадавыя рабочыя—тульцы з'яўраюцца з адозвай да ўсіх рабочых і калгаснікаў Савецкага Саюзу, у якой яны заклікаюць усіх працоўных змагацца за сацыялістычнае будаўніцтва, за тэмпы гэтага будаўніцтва.

Калгаснікі—выпрабаваны і перадавы атрад вёскі павінен у дні Першага Мая аказаць сапраўды гэраічную працу, падлічыць і дэманстрыраваць перад аднаасобнікамі, заўтрашнімі калгаснікамі-беднякамі і сярэднякамі перавагу калгасных форм вядзення сельскай гаспадаркі над дробнымі—аднаасобнымі, павінны дапамагчы аднаасобніку вырашыць пытаньне аб уступленні ў калгас, павінны дапамагчы яму падрыхтавацца да веснавой сяўбы, прыняўшы ўсе меры да таго, каб гэтая сяўба была калектывнай.

Дзень Першага Мая трэба поўнасьцю выкарыстаць для дэманстрацыі калгасных дасягненняў шляхам справаздач-

насьці, супольных вечароў змычкі калгаснікаў з аднаасобнікамі-беднякамі і сераднякамі.

Дзень Першага Мая павінен зьявіцца днём новай магутнай хвалі сацыялістычнага спаборніцтва і ўдарніцтва ў калгасах, днём спаборніцтва за лепшы сеў, за лепшую арганізацыю працы, за зьдэляшчыну, за выкананьне пляну кантрактаў, за стварэньне кармавых фондаў, за павышэньне стада і г. д.

Нельга забываць, што дзень 1-е Мая праходзіць ва ўмовах абвостранай клясавай барацьбы. Міжнародная буржуазія шалёна рыхтуецца да нападу на СССР. Таму мы павінны мабілізаваць усю нашу ўвагу на пытаньні яшчэ большага ўмацаваньня абароназдольнасьці нашае краіны-бацькаўшчыны сусьветнага пралетарыату! Кожны калгас павінен стаць сапраўднай крэпасцю абароны краіны.

Пытаньне культурнай рэвалюцыі: ліквідацыя няпісьменнасьці, аўладаньне тэхнікай, усеагульнае навучаньне—павінны

стаць у цэнтры ўвагі ўсёй савецкай грамадзкасьці; калгасы і калгаснікі павінны быць апорнымі пунктамі культурнай рэвалюцыі на вёсцы.

Аднаасобнік бядняк і серадняк павінен яшчэ і яшчэ раз падумаць: чым яны адзначаць сьвята 1-е Мая? Адказ на слова „чым“? павінен быць адзін—уступленьнем у калгас.

У дзень 1-га Мая мы павінны яшчэ больш умацніць работу на інтэрнацыянальнае выхаваньне мас, умацаваць нашу сувязь з міжнародным пралетарыятам, які змагаецца за сусьветную рэвалюцыю, за адзінае ва ўсім сьвеце Першамайскае сьвята.

Няхай жыве 1-е Мая—сьвята баявой праверкі сілы працоўных усяго сьвету! Няхай жыве камуністычны Інтэрнацыянал—арганізатар і кіраўнік сусьветнай рэвалюцыі!

За „Пяцігодку ў чатыры гады!“

За 518 і 1040!

За перамогу сацыялізму ва ўсім сьвеце.

Веснавая сяўба патрабуе баявых тэмпаў! Бальшавіцкім правядзеньнем веснавой сяўбы і сваячасовай уборкай ураджаю забяспечым краіну харчамі і сыравінай у трэцім годзе пяцігодкі!

ВЫШЭЙ СЬЦЯГ СУЦЭЛЬНАЙ КАЛЕКТЫВІЗАЦЫІ! ЛІКВІДУЕМ КУЛАЦТВА, ЯК КЛАСУ!

Будаўніцтва

Вынікі пушных нарыхтовак першага квартала і перспектывы другога.

Першы квартал 1931 г. зьяўляецца па свайму значэнню ў справе пушных нарыхтовак і ў выкананні гадовага пляну вельмі важным. Між тым шэраг раёнаў, як Бешанковіцкі, Вульскі, Дрыбінскі, Дубровенскі, Дрысенскі, Журавіцкі, Смалявіцкі і Талачынскі ня ўлічылі гэтага і выканалі заданні па пляну менш, чым на 10 проц.

Невыкананне плянаў пушных нарыхтовак гаворыць аб тым, што на мясцох зусім не звярталася ўвага на пушныя нарыхтоўкі гэтага году, ня было растлумачальнай работы аб важнасці нарыхтовак, што работнікі вышэйпаказаных раёнаў апартуністычна адносіліся да выканання дадзеных ім заданняў, спадзяваліся на самацёк, ня прымаліся меры арганізацыйнага характару. А горш за ўсё тое, што ня была мабілізавана шырокая грамадзкасць, ня выкарыстоўваліся ўсе магчымасці, якія былі ў наяўнасці, а таксама тыя ільготы, якія былі дадзены паляўнічым для адстрэлу зьвера.

Паглыбленне прарыву асобнага кварталу па пушных нарыхтоўках ні ў якім разе нельга аднесці за кошт аб'ектўных умоў палявання ў мінулым сэзоне, а, галоўным чынам, за кошт мэтаду работы тых раённых т-ваў, якія правалілі плян пушных нарыхтовак.

Наша задача сённяшняга дня неадкладна ліквідаваць прарыв мінулага кварталу перавыкананнем пляну пушных нарыхтовак у другім квартале, забяспечыўшы тым самым выкананне пляну рашаючага году пяцігодкі.

Неабходна пераключыцца на баявыя тэмпы, ліквідаваць у апаратах раённых т-ваў спадзяванні на самацёк, неабходна

шырока разгарнуць работу—па здабычы і нарыхтоўках веснавых відаў пушніны—крата і інш. Для гэтага неабходна выкарыстаць, арганізаваную ў юнацкія натуральныя гурткі, моладзь, піянератрады, камсамол, арганізаваць спецыяльныя брыгады, давесці плян нарыхтовак да самых нізавых звяненняў паляўнічае кааперацыі, да кожнага паляўнічага. Калгасы і саўгасы павінны ня толькі ведаць аб плянах пушных нарыхтовак, але зьяўляцца застрэльшчыкамі ў гэтай рабоце. Раённые т-вы і ячэйкі паляўнічых у сельсаветах, калгасах, саўгасах і на заводах павінны сачыць за выкананнем плянаў.

Вось як павінна праходзіць работа па нарыхтоўках веснавых відаў пушніны.

Апроч таго, кожны павінен ведаць аб спецыяльных фондах прэміравання здавальнікаў пушніны. Пры ўсіх грамадзкіх і кааперацыйных установах на раёне павінны быць створаны штабы праверкі ходу нарыхтовак пушніны з прадстаўнікоў партыйных, камсамольскіх, савецкіх і грамадзкіх арганізацый.

Неабходна ўсімі мерамі заахвочваць здатчыкаў пушніны, выдачай прэміяў і г. д., шырока разгарнуць ударніцтва і сацспаробніцтва навокал гэтае справы між паляўнічымі, ячэйкамі і т-вамі паляўнічых, асвятляючы ход нарыхтовак у друку і на сьценгазэтах, сходах і г. д.

З бальшавіцкай рашучасьцю ліквідуем коснасьць, самацёк, апартунізм у выкананні плянаў пушных нарыхтовак і, выкарыстаўшы ўсе магчымасці выкананнем і перавыкананнем плян пушных нарыхтовак другога кварталу.

Аксельрод.

Пачатак не за гарамі.

У пэрыяд садрэканструкцыі нашае народнае гаспадаркі, на паляўнічую каапэрацыю ўскладаюцца вельмі адказныя задачы—даць краіне, як мага больш і як мага лепшай якасці пушніны, а таксама дапамагчы іншым відам каапэрацыі развязаць мясную праблему. Чым лепш і хутчэй паляўнічая каапэрацыя падрыхтуецца да гэтай работы, тым хутчэй і лепш будуць вырашацца гэтыя задачы.

У мінулым (1929-30) годзе пры адчыненні палявання на птушак „Белкохотсоюз“ выпусціў з віду адну з гэтых задач—нарыхтоўку мяса дзічы — і вельмі позна заключыў дагавор з Белкаапсаюзам. Дагавор-жа гэты папаў у раённыя арганізацыі „Белкохотсоюза“ і спажывецкія т-вы з вялікім спаўненнем, ужо пасыла таго, як галоўная маса качак была адстрэлена.

Апроч таго, сістэма загатоўак дзічы была выбрана вельмі няўдала,—не гаворачы ўжо аб тым, што арганізацыі на мясцох ня былі падрыхтаваны да правядзення гэтай работы, — і паляўнічаму прыходзілася мыкацца з крамы ў краму, шукаючы месца, куды-б здаць здабытую дзічыну, аб чым ня раз сваячасова адзначалася ў нашай часопісі. Такая сістэма загатоўак прывяла да таго, што яшчэ і зараз ні „Белкохотсоюз“, ні Белкаапсаюз дакладна ня ведаюць, колькі імі нарых-

тавана дзічыны. Гэта прывяло да таго, што мы зараз ня можам знайсці прыблізнай лічбы загатоўак дзічы і скласці пляны на бягучы год, а адмаўляцца ад правядзення гэтай работы мы не павінны!

Была і яшчэ адна памылка з боку „Белкохотсоюза“,—гэта тое, што прылады палявання выдаваліся не пад кантрактыю здабытай дзічыны.

Час бяжыць, вясна праляціць неўзаметку, а там і пачатак палявання на птушак. Каб не паўтараць памылак мінулага году, трэба сваячасова падрыхтавацца да загатоўак дзічыны, а там—і да загатоўак пушніны.

Нам неабходна вывучыць кожны раён і выявіць дзічыну. На падставе гэтых лічбаў скласці агульны плян і даць вядомы процант для выканання гэтага пляну кожнаму раёну. У звязку з недахопам боепрыладаў, выдаваць іх толькі пад кантрактыю дзічыны.

Каб паляўнічаму ня прыйшлося бегаць з крамы ў краму,—наладзіць прыём і збыт дзічыны ў крамах паляўнічых таварыстваў. Для гэтага „Белкохотсоюз“ павінен паклапаціцца аб задавальненні сваёй перыферыі дэфіцытнымі таварамі, якія выдаюцца і спажывецкай каапэрацыяй.

Уся гэта работа павінна быць прароблена зараз-жа.

Дзміі.

**ДОБРЫ ПРАЦОЎНЫ ПАЛЯЎНІЧЫ—ДОБРЫ
РАЗВЕДЧЫК, САЛДАТ НА ФРОНЦЕ.
ПАЛЯЎНІЧАЯ КААПЭРАЦЫЯ ПАВІННА
МАЦАВАЦЬ АБАРОНУ КРАІНЫ, ПАВІННА
ВУЧЫЦЬ СТРАЛЯЦЬ ПАЛЯЎНІЧАГА РАБОЧАГА,
БЕДНЯКА, БАТРАКА...**

Аб ваенізацыі паляўнічых.

За апошнія два гады шмат паперы папсавана на пісаніну аб ваенізацыі паляўнічых. Пісалі ў часопісі, гаварылі на сходзе ўпаўнаважаных паляўнічай кааперацыі і на сходках паляўнічых і таксама пісалі аб гэтым пратаколы і рэзалюцыі, але некаторыя т-вы паляўнічых, асабліва Менскае, як той мядзведзь у бярозе: вельмі цяжка яго прымусіць варушыцца!

Нават пісаліся і пляны пабудовы паляўнічага тыру ў Менску, але гэта зусім не мяшала не будаваць яго!

Між тым, каму невядома ўся важнасць ваенізацыі насельніцтва наогул і такой вялікай арганізацыі, звязанай з стралковай справай па сваёй вытворчасці як саюз паляўнічых. Раней у Віцебску была фабрыка, якая вырабляла талерачкі для стралковых спаборніцтваў з шратавікоў, але чамусьці зачынілася і, ужо летась, талерачак дастаць было нельга. Але нельга сказаць, каб вытворчасць талерачак была такая складаная рэч, што мы ня здольны гэтым заняцца.

Тыры ў Менску нанесены, здаецца, толькі на пляні.

Кончыцца веснавое паляванне. Паляўнічы, маючы вольны час, пайшоў-бы і заняўся вывучэннем стралковае справы, але ісьці некуды. Ваенізацыя паляўнічых мае вялікае значэнне.

Неабходна арганізаваць гэту справу ў раёнах, а „Белкохотсоюзу“ кіраваць лепш.

— А дзе сродкі? — скажуць іншыя. Трэба адказаць. Кожны паляўнічы штогод уносіць вядомы ўзнос на культурныя патрэбы, вось гэтыя сродкі і трэба выкарыстаць для разгортвання стралковае справы.

— А недахоп шроту? — зноў можна пачуць пытаньне.

Ну, па-мойму, на справу ваенізацыі шроту можна і трэба знайсці.

Мік.

Паляванне ў Ледавітым акеане.

Паляўнічая гаспадарка

Да канца пяцігодкі—ніводнага ваўка.

Трэба сказаць па праўдзе, што мы яшчэ ні разу ня браліся сур'ёзна за знішчэнне ваўкоў. Вядома, што гэта задача ляжыць на саюзе паляўнічых—галоўным чынам, а таксама і на т-ве „Дынамо“. Тут ёсць людзі—паляўнічыя, ёсць сродкі вытворчасці—стрэльбы, порах, карцеч і ўсё неабходнае.

Сельскае насельніцтва без паляўнічых займаецца гэтай справай толькі ў выключных выпадках,—гэта тады, калі ваўкі яшчэ зусім маленькія, ня могуць бегаць і дапамагаючы паляўнічым пры арганізацыі аблаў на ваўкоў.

Сельскае насельніцтва, не паляўнічыя, можа знішчаць ваўкоў разбурэннем гнёздаў і выбіраннем малых ваўчатыя, асабліва гэта паспяхова ўчыняецца ў некаторых мясцох пастухамі.

Самі паляўнічыя і іх арганізацыі мала звярталі ўвагі гэтай справе. Асабліва мала ўдзяляла ўвагі змаганню з ваўкамі сама сістэма „Белкохотсаюзу“, на чым сумленні, галоўным чынам, і ляжыць гэта адказнасць.

Калі запытацца ў каго, колькі прыблізна ў нас у Беларусі ваўкоў, дык вы атрымаеце адказ: — невядома, „Белкохотсаюз“ нават ня ведае, колькі ваўкоў кожны год знішчаецца, бо ня ўсе скуру забітых пападаюць на пушную базу, а з малых ваўчатыя скуркі і зусім ня здыраюцца.

Яшчэ горш абстаіць справа з падлікам у колькі рублёў нам абыходзіцца кожны воўк? І вядома, раз мы ня ведаем, колькі ваўкоў у нас ёсць, дык мы ня можам сказаць і колькі нам каштуе іх утрыманне. Апроч таго, мы ня маем і дакладных звестак і аб той колькасці жывёлы, якая знішчаецца ваўкамі.

Але мы возьмем тут наглядны прыклад і падвядзем прыблізную агульную суму, якая ідзе ў год на ўтрыманне ваўкоў у Беларусі.

На сельска-гаспадарчай выстаўцы ўтрымліваўся ў паляўнічым павільёне адзін, яшчэ ня зусім дарослы, воўк. Яму давалася 2 кілё мяса і калі падыйдуць да клеткі ў той час, як ён паядае мяса, воўк кідаецца на чалавека. Гэта значыць, што інстыкт голаду ня быў дастаткова задаволены і на волі ён есць яшчэ больш, ці, ва ўсякім выпадку, можа есці. Утрыманне ваўка на выстаўцы абыходзілася 4 руб. 50 кап. у дзень, гэта пры харчаванні дрэнным мясам, на волі-ж ён есць больш за ўсе свівіну ды авечыну.

У нас у Беларусі ёсць 98 раёнаў. У кожным раёне 3—4 гнёзда ваўкоў (на круг—мінімум). Лічым (мінімум) пры гнязьдзе двое старых ваўкоў. Значыць, ва ўсёй Беларусі ёсць 300—350 воўчых гнёздаў кожны год і каля гэтых гнёздаў 700—800 старых вялікіх ваўкоў. Трэба прыняць пад увагу, што бываюць яшчэ пераяркі. Такім чынам набярэцца ня менш тысячы ваўкоў на

Беларусі. (Тут паказваюцца самыя маленькія лічбы, аб чым гавораць пушныя нарыхтоўкі). Кожны воўк патрабуе 2 кілё мяса ў дзень, а ўсе разам 2.000 кілё, гэта значыць 2 тоны. А ў год, значыць, ваўкі зьнішчаюць самае малае каля 42 тон мяса. Гэта, цэлая гара. Праўда, тут пападаецца і каніна. Калі-ж рабочую конскую сілу перавесці на грошы, то яна будзе каштаваць наравне з мясам, якое ідзе ў харчы. Зараз перавядзем на грошы ўтрыманьне кожнага ваўка.

Па кошту ўтрыманьня ваўка на выстаўцы кожны воўк у год каштуе 1642 р. 50 к. Сюды не ўваходзіць тая сума грошай, якая падае на скуры, на шэрыць зарэзанай жывёлы, а таксама дзікіх зьвяроў і птах, якіх ваўкі паядаюць у лясох і палёх. Але-ж у нас ня менш тысячы ваўкоў у Беларусі. Значыць: $1642 \times 1000 = 1642000$ р. у год. Вось колькі каштуе нам утрыманьне ваўкоў.

Мы-ж, больш чым упэўнены, што гэтая лічба даволі ня поўная, бо ў Беларусі больш, чым тысяча ваўкоў і яны паядаюць каштоўнае мяса (свініну ды авечыну), чым давалася на выстаўцы, інакш яны ня жылі-б.

Мы гэтыя лічбы прывялі для таго, каб паказаць насельніцтву тую карысьць, якая атрымліваецца пры зьнішчэньні ваўкоў. Ёсць-жа яшчэ і другая карысьць—гэта скурка ваўка.

Адсюль вынік, што мы павінны прыкласьці ўсе сілы, усе веды для таго, каб не плаціць такой вялікай дані ваўкам.

Мы недастаткова зьвярталі ўвагі на воўчае засільле. На гэта паказвае наступнае: перш-на-перш мы вельмі малую даем прэмію за забітага ваўка, у той час, калі ён нам каштуе вельмі шмат, больш за 1500 руб. у год, па-другое—быў значаны конкурс па зьнішчэньню ваўкоў і іншых драпежнікаў, але і дагэтуль гэты конкурс не праведзены ў жыцьцё, а па трэцяе—мы не разгарнулі сацспарніцтва і ўдарніцтва па гэтай справе і не мобілізавалі думку насельніцтва, каб яно дапамагала паляўнічым у барацьбе з ваўкамі.

Нашы прапановы. Растлумачыць насельніцтву разьмер шкоды ад ваўкоў і дамагацца ад яго дапамогі, павялічыць прэмію за забітых ваўкоў і разам з тым разгарнуць сацспарніцтва і ўдарніцтва навакол гэтай справы. Выявіць паляўнічых „ваўчатнікаў“ і арганізаваць брыгады, а таксама правесці конкурс па зьнішчэньню драпежнікаў. Усё гэта трэба зрабіць неадкладна.

Мэтавая ўстаноўка:

Да канца пяцігодкі—ніводнага воўка на абшарах Беларусі.

Мік. Цёлеш.

**АЎЛАДАЕМ
ТЭХНІКАЙ
У ПАЛЯЎНІЧАЙ
СПРАВЕ.
ЗЬНІШЧЫМ
ВАЎКОЎ.**

Шэрых драпежнікаў зьнішчыць.

На старонках паляўнічага друку шмат абгаварвалася пытаньне аб барацьбе з ваўкамі, ня раз выказвалася думка як-бы хутчэй скончыць з шэрым драпежнікам, які прыносіць шмат шкоды паляўнічай гаспадарцы.

Вядома, што пасьпяхова барацьба з драпежнікамі найбольш залежыць ад самых паляўнічых мас. Посьпех гэтай барацьбы залежыць галоўным чынам ад сваячасовай арганізацыі падрыхтоўкі паляўнічых мас да правядзеньня гэтай важнай для паляўнічай кааперацыі задачы, ад умення сваячасова выкарыстаць момант і спосабы барацьбы з драпежнікамі, патрэбна арганізаванасьць.

Вопыт паказаў, што калі барацьба вядзецца арганізавана, калі ў гэтай справе ўдзельнічаюць паляўнічыя (абкладчыкі), а таксама грамадзкасць, там мы маем добрыя посьпехі. Напрыклад, у 1925 г. у Рэчыцкім раёне было зьнішчана 140 ваўкоў, у 1928 г. — 72 ваўкі, гэтыя значныя лічбы гавораць за тое, што справа барацьбы з ваўкамі была пастаўлена добра, паляўнічым каляктывам гэтага раёну былі выкарыстаны ўсе магчымасьці.

Праяўляючы па раёнах Беларусі і цікачыся, як-жа вядзецца барацьба з ваўкамі паляўнічымі ў іншых раёнах, на жаль, трэба прызнаць, што гэтай справе адводзіцца зусім мала ўвагі. Апроч таго, зьварачаю ўвагу на коснасьць. У большасьці раёнаў кіраўнікі паляўнічых арганізацый не зацікаўлены гэтай важнай справай і нават ня ўмеюць выкарыстаць паляўнічых.

Фонды, якія вылучаны на барацьбу з драпежнікамі, не скарыстаны ў той час, калі ваўкі „скарыстоўваюць“ сялянскую жывёлу. У некаторых раёнах я атрымліваю па гэтаму пытаньню нават такі адказ: „У нашым раёне няма ваўкоў“, у той час, калі Дзяржстрах выплачвае шмат грошай за зарэзаную ваўкамі жывёлу. Ёсьць і такія выпадкі, што наны паляўнічыя яшчэ не пазбавіліся ад розных казак, што: „не чапай вывадак ваўкоў, будзе цэла на пашы жывёла“. Вось якія ў нас яшчэ ёсьць закаранелыя традыцыі і на вялікі жаль — гэта не выпадковасьць. Па такому настрою паляўнічых і насельніцтва трэба жорстка біць.

Для больш пасьпяховага правядзеньня барацьбы з драпежнікамі трэба, як лепш, раіць наступныя спосабы:

1. Спачатку да канца ліпеня павесіць барацьбу з вывадкамі і найбольш пасьпяховыя вынікі папулярызаваць сярод паляўнічых праз друк. Далей патрэбна арганізаваць абкладчыкаў, свядомых паляўнічых і выкарыстаць пастушкоў, якія ня рэдка ведаюць гнёзды ваўкоў; зацікавіць іх. Выкарыстаць сабак, якія ганяюць маладых ваўкоў.

2. З сярэдзіны ліпеня і па канец жніўня аблаўны спосаб барацьбы можа мець таксама добрыя вынікі, але тут трэба звярнуць увагу на арганізацыю паляўнічых, падвышчыкаў і клікуноў. Апроч таго, дагаварыцца наперад з калгасамі і сельсаветамі, каб з кожнага калгасу, з кожнай вёскі была дана брыгада клікуноў. Цяпер зрабіць гэта лягчэй, паколькі большасьць сялян арганізаваны ў калгасы і зацікаўлены ў зьнішчэньні ваўкоў. Паляўнічыя яшчэ павінны вылучыць абкладчыкаў, садзейнічаць у правядзеньні аблавы, каб паляўнічыя сваячасова зьяўляліся на месца збору, што часта зьяўляецца перашкодай да атрымання добрых вынікаў аблавы. Трэба так паставіць справу, каб у месцы яе ня блыталася насельніцтва ў той дзень, не палохала зьвера. У загон трэба паставіць паляўнічых праз 10 загоншчыкаў і паляўнічага і гнаць абавязкова за ветрам; калі старыкі выйшлі, а маладых ня было, трэба паўтарыць загон, бо яны часта залягаюць, прытульваюцца да вады.

3. Узімку спачатку выпадку сьнега аблавы трэба праводзіць з сыяжкамі. Да сьнегу сыяжкі асаблівай карысьці не даюць. Аблавы з сыяжкамі цяжэй, воўк узімку асыярожней. Аблавы з сыяжкамі дадуць добры вынік тады, калі пры ячэйках будуць арганізаваны сталыя брыгады, якія-б у хуткі час маглі правесці аблаву. Сыяжкі павінны быць абавязкова чырвоныя і добра аздоблены нафтаінам. Даўжыня сыяжкоў чым больш, тым лепш. Сыяжкі развешваюцца на адзін мёт адзін ад аднаго. Вароты на выхад з аб-

кладу пажадана не пакідаць на другі пра-лесак і накіроўваць абавязкова за ветрам.

4. З ганчакі на ваўкоў лепш паляўнічы да сьнега, бо малады воўк кружыць па лесе. Нагоняюцца ганчакі па вывадках маладых. Ганчакі паляўнічых Лукашэвіча і Недасекіна (Гомель) добра гоняць ваўкоў.

Усякі спосаб, добра арганізаваны, дасць і добрыя вынікі. Трэба ўскалахнуць на-сельніцтва па зьнішчэньню ваўкоў.

П. Бабчонак.

За гаспадарчыя тэрміны паляваньня.

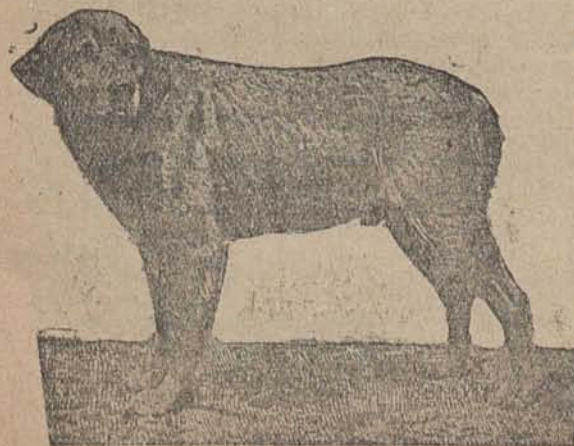
(У парадку абаварэньня).

Зараз мы не павінны ні ў якім разе разглядаць паляваньне з эстэтычнага пункту гледжаньня. Эстэтыка павінна адысьці на задні плян. Паляваньне, апроч таго, што служыць здаровым адпачынкам для працоўных мас, павінна даваць вядомы гаспадарчы эфэкт. З гэтае прычыны тэрміны паляваньня павінны быць узмазены такія, каб яны садзейнічалі атры-Раньню гэтага эфэкту. У дарэвалюцыйнай асіі, напрыклад, паляваньне пачыналася сюды, ва ўсіх губэрнях з 12 ліпеня. Гэтага дня чакалі паляўнічыя-абшарнікі, рыхтаваліся да яго і, часта, у адзін гэты дзень глумілі няўлічымую колькасць яшчэ ня-лётных птушак для „удовлетворения бла-

городной страсти поклонников Дианы“. Між тым, усім вядома, што край наш вялікі і клімат у ім розны, а адсюль і дзічына ня ўсюды і незаўсёды разам паспявае. Калі на берагах Ледавітага акьяну толькі зьявіліся птушныя, то на берагах Чорнага мора яны ўжо падняліся на крылы. Апроч таго, у некаторых мясцох дзічы вельмі шмат, а ў другіх яе вельмі мала.

Здавалася-б, што выходзячы з гэтага трэба ўстанаўляць і такія тэрміны паляваньня, якія-б садзейнічалі павялічэньню дзічы і давалі вядомы гаспадарчы эфэкт, а ня то, што—абы глуміць дзічыну „ради удовлетворения охотничей страсти“. Нават у нас, у Беларусі, адчуваецца розніца ў клімаце ў паўднёвай частцы яе па-раўнаўча з паўночнай, а значыць і дзіч у адным месцы будзе паспяваць раней, а ў другім пазней; у адным месцы, гледзячы па стану надвор'я, некаторых відаў яе будзе больш, а ў другім менш.

Аднак, і да гэтага часу ў нас ня было даволі дакладнага абмеркаваньня гэтых зьявішчаў пры ўстанаўленьні тэрмінаў паляваньня. У нас, у Беларусі ёсьць месцы, дзе дзічына, цецярукі, напрыклад, ніколі не адстрэльваліся. Яны там плодзяцца, гінуць ад драпежнікаў, якіх там таксама ня мала ці паміраюць ад старасьці. Я сам ведаю незачэпленыя яшчэ культурай „галы“, з белым бліскучым мохам і дробнымі карлікавымі сасонкамі балоты, якія

цягнуцца на дзесяткі верст і па краёх расьце беразнячок з багуннікамі і верасам. На гэтых балотах плодзяцца тысячы цецярукоў і белай курапаткі. Да бліжэйшай чыгункі ня менш 30 верст, а да гораду—ня менш 60. Хто тут і калі патрывожыў санлівы спакой гэтай дзічыны? Гарадзкія паляўнічыя ня могуць забрацца да гэтых мясцін, а пражываючыя там паляўнічыя-сяляне ня хочуць псаваць набыты часу нават на такую дзічыну, як цецярук.

— От, каб глушца, гэта туды-сюды!

Затое, каля культурных, прамысловых цэнтраў Беларусі дзічы вельмі мала, а паляўнічых—„хоць адбаўляй“. А між тым, тэрміны палявання і віды дазволенай да адстрэлу дзічыны адны і тыя-ж.

Напрыклад, у нас забаронен да адстрэлу глушэц і забаронен там, дзе яго шмат і там, дзе яго вельмі мала; там, дзе ён можа распадзіцца, і там, дзе ён ня можа ўжо больш пладзіцца з тае прычыны, што няма падыходзячых умоў: няма лесу падыходзячага, прапалі ягаднікі і г. д. Таксама і з дзікай казой. Трэба прыняць пад увагу, што гэтыя віды плодзяцца ў глушы, яны туды і зьлітаюцца і зьбягаюцца. Але-ж, як вядома, у глушы любяць пладзіцца і драпежнікі! Атрымліваецца даволі няпрыгожае ўражаньне, што мы гадуем птах і зьвяроў для драпежнікаў, бо гэта дзіч узятая пад ахову закону. Ці ня будзе тут тое, што гэтым самым мы бяром пад ахову драпежнікаў: ваўкоў і інш.?

Я ні ў якім разе не станаўлюся на той пункт погляду, што мы павінны дазволіць бескантрольна зьнішчаць такіх рэдкіх зьвяроў і птах, як: бабёр (аб ім гутаркі быць ня можа), дзікую казу, глушца і інш. На тое-ж мы і гаспадары, каб ня толькі адстрэльваць, а і гадаваць. Я гавару толькі аб тым, што тэрміны палявання—гэта галоўны рычаг, пакуль што, у нашых руках для рэгулявання сваёй гаспадаркі. Вядома, каб у нас былі правільныя паляўнічыя гаспадаркі, тады-б аб гэтым і гаварыць ня прышлося. Кожная гаспадарка ўводзіла-б мерапрыемствы ў паасобку. Зараз-жа мы павінны аб гэтым пагаварыць.

І так, мы павінны ўстанавіць гаспадарча-мэтазгодныя тэрміны палявання, г. зн. такія, каб адначасна і наша гаспадарка

не заняпадала і была карысьць ад палявання.

У праўленьні „Белкохотсоюза“ ёсьць паляўнічаўца і тры інструктары. Гэтаму штату неабходна заняцца вывучэньнем паляўнічае гаспадаркі ў кожным раёне ў паасобку. Далей, трэба скласьці карту, дзе, які від птах і зьвяроў плодзіцца і на падставе гэтага ўстанавіць тэрміны палявання. Пры ўстанаўленьні тэрмінаў трэба прымаць пад увагу і кліматычныя ўмовы.

Мне здаецца, што ў гэтым годзе трэба дазволіць паляваньне на глушца і дзікую казу. Вядома, гэтага нельга рабіць ва ўсёй Беларусі, але ў некаторых раёнах, дзе іх разьвілася шмат—дазволіць паляваньне на іх трэба, тым больш, што коз шмат зьнішчаюць ваўкі, а глушцоў—браканьеры.

Другія скажуць, што адстрэл іх павядзе да зьнішчэньня зусім глушца і казы. Калі мы забараняем іх да адстрэлу і не адстрэліваем драпежнікаў, дык усе нашы стараньні ў гэтым выпадку ідуць насмарку, бяз усякага гаспадарчага эфэкту. Трэба прыняць пад увагу, што дзікая каза—такі зьвярок, што вельмі лёгка пападае ў зубы ваўку, а глушыца—такая неразумная птах, што любіць гнязьдзіцца чамусьці каля дарог і яе яйкі, а то і птушаньты пападаюць у зубы аблезлага бадзячага пса-мурзы.

І вось, калі мы возьмемся, як належыць быць, за зьнішчэньне ваўкоў, пернатых драпежнікаў, бадзячых сабак і браканьераў, дык паляваньне на глушцоў і дзікіх коз можна ў гэтым годзе дазволіць, а тым больш, што такое мерапрыемства выклікаецца загатоўкамі мяса. Але нельга толькі дазваляць адстрэл іх больш, чым на год адразу і па ўсёй БССР, а лепш—праз год і ў некаторых раёнах.

Дарэчы, на такіх самых пункт погляду трэба стаць і пры дазволе адстрэлу ваўкі.

М.-ла.

Трэба сваячасова падрыхтавацца.

Сэзон загатоўкі пушніны і мехсыравіны скончыўся.

З сакавіка месяца наступіў сэзон загатоўкі скуры сабакі. Кожнаму таварыству трэба сваячасова падрыхтаваць бригады па зьнішчэньні гэтых драпежнікаў, загатоўцы скур, давесьці пляны гэтай загатоўкі да ячэйкі і паасобных паляўнічых і шырока паведаміць усіх паляўнічых, што за гэтыя загатоўкі належыць прэмія з разьліку 20% скуравых вырабаў, што асабліва цікава паляўнічым, якія ня маюць зараз магчымасьці набыць абутак для паляваньня.

З красавіка пачынаецца загатоўка кратаў, якіх у гэтым годзе мы павінны загатоўваць значна больш, чым у мінулым годзе, а між тым многа з нашых т-ваў да гэтага часу не забясьпечаны крата-лоўкамі, належнымі інструкцыямі і іншым неабходным для пасьпяховага правядзеньня загатоўкі кратаў. Дадзены заданьні па загатоўцы пацукоў, у якіх нічога не гаворыцца: як гэтыя скуркі трэба правіць, здымаць, няма ніякіх спецыяльных прыладаў для лоўкі пацукоў.

У гэтым годзе паляўнічай кааперацыі прыдзецца загатоўліваць лекавыя травы, пух, піро, грыбы, а магчыма і ягады і ўсе гэтыя віды заготовак зьяўляюцца

зусім новымі для паляўнічых. Тут таксама патрэбна падрыхтоўка. Мая думка, што па гэтых загатоўках, недастаткова будзе адных стандартаў і пісьмовых інструкцый—неабходна разаслаць усім таварыствам узоры ўсіх відаў гэтых прадуктаў па гатунках, каб кожны прыёмшчык меў магчымасьць навочна бачыць, што патрабуе стандарт.

Гэта мерапрыемства значна зьменшыць лік памылак і падрыхтуе нашых прыёмшчыкаў да новых галін працы, а галоўнае зьнішчыць той погляд, як гэта было ў мінулым годзе, што загатоўкі грыбоў, ягад і інш. нам невядомы, мы іх правесьці ня зможам і таму трэба ад іх адмовіцца. Гэтага быць не павінна. Калі нам дадзены пляны заготовак, мы павінны іх выканаць найбольш пасьпяхова, а каб не зрабіць шкоды сябе і дзяржаве—трэба належна падрыхтавацца.

Вось пра гэта трэба падумаць усім т-вам, а пушнасіндыкату і „Белк-охотсоюз“ сваячасова забясьпечыць т-вы неабходнымі прыладамі для пасьпяховага выкананьня ўсіх гідаў заготовак. Да гэтага часу яшчэ нічога ня зроблена. Трэба гэтую памылку выправіць.

Б. С.

У абарону вавёркі.

Улічваючы катастрофічнае зьмяншэньне вавёркі, у свой час яна была забаронена да адстрэлу на тры гады, але чамусьці праз год вавёрку пачалі адстрэльваць зноў. К часу забароны адстрэлу вавёркі яе ў нас, у Чачэрскім раёне, засталася мала, ды і то, галоўным чынам, у „Засожы“, па левым баку р. Сожу, у лясніцтвах Нісімоўскім і Палескім.

За час забароны, вавёрка вельмі значна распадалася. У вышэйпаказаных лясніцтвах вельмі вялікі лясны масьм з арэшнікам,—гэта і спрыяла памнажэньню вавёркі. Там, дзе ў 1928 г. можна было сустраць пару другую вавёркі, у 1929 г. было іх ужо некалькі дзясяткаў—прыбылых (малых).

Але ўвосень 1929 г. пры адчыненні паляваньня, вавёрак зараз-жа „ўзялі ў работу“, так што ім і ў лесе цесна стала. Паляўнічыя пачалі адстрэльваць, не клапацячыся аб тым, колькі вавёрак застанецца на будучы год: бралі па 9—11 штук на стрэльбу ў адно паляваньне. У выніку гэтага, у сёлётні паляўнічы сэзон вавёркі ня гэтага: за ўвесь сэзон у Нісімоўскім лясніцтве знойдзена ўсяго 6 вавёрак; з іх 4 забілі, страцілі на адну 13 набояў, а на

апошніх трох па 4—5 набояў на кожную, бо вавёркі нізка з дрэва ня спускаліся. Мабыць забілі 6 і апошніх, але скончыўся сэзон паляваньня. З чатырох забітых 2 самкі і 2 самцы.

Такім паляваньнем мы далі карысьць на капейкі, а шкоды на рублі, зьнішчыўшы ўшчэнт зьвярка, які распадаўся-б.

Больш было і засталася вавёркі ў Палескім лясспрагасе, дзе і зараз можна знайсці штук з 15. Што будзе на лета?

Калі не забараніць паляваньня па вавёрку, дык праз год яе зьнішчаць дашчэнт; 20 вавёрак карысьці вялікай не дадуць сваёй пушнінай, а зьвярок будзе зьнішчан. Забараніўшы-ж паляваньне, мы, праз год-два, можам здабыць сотню (у нашым лясніцтве).

Зараз павінны абгаварвацца тэрміны паляваньня. Мая прапанова: калі нельга забараніць адстрэл вавёркі і па ўсёй БССР, бо пушніна нам патрэбна, дык дазваліць адстрэл вавёркі ў тых раёнах, дзе яе ёсьць шмат. Тут будзе некалькі вавёраў зьнішчана ў выдзяленьне лісёй гаспадаркі, дзе па пляну высікаюць адну дзялянку ў той час, як другая падростае.

Паляўнічы.

Яшчэ аб сабакагадоўлі.

У часопісі № 1 за студзень бягучага году аўтар артыкулу „Да аднаўлення сабакагадоўлі“ ў парадку абгаварэння артыкулу тав. Сільнікава „Задачы па сабакагадоўлі“, зьмешчанага ў часопісі № 10 за мінулы год выказаны цэлы шэраг мерапрыемстваў, якія павінны быць накіраваны да ажыццяўлення гэтай галіны працы нашае кааперацыі. Трэба прызнаць, што да гэтага часу справа аднаўлення сабакагадоўлі праходзіла вельмі слаба, бо як „Белкохотсоюз“, так і б. акруговыя праўленні т-ваў мала звярталі на гэта ўвагі. Між тым грунтоўная наша праца па пушнарыхтоўках у большасці сваёй залежыць ад якасці нашых ганчакоў. Я, як і шмат паляўнічых, вельмі задаволен тым, што наша часопісь у параўнанні з мінулымі гадамі пачала ўдзяляць увагу нашым памойнікам на паляванні—паляўнічым сабакам, адводзячы яму належнае месца ў будаўніцтве паляўнічае гаспадаркі. Хоць я і не зьяўляюся вельмі вялікім спецам па сабакагадоўлі, але нешта разумею і сам іх трымаю, а таму хачу выказаць сваю думку па сутнасці артыкулаў

Спосаб гадоўлі заводзкіх паляўнічых сабак праз гадавальнікі пры таварыствах і самым „Белкохотсоюз“ ў дастатковай меры паказаў, што такім чынам заводзкага рабочага сабаку ня выгадуеш і, галоўнае, не распаўсюдзіш яго сярод паляўнічых вёскі таму, што пры паказаным спосабе—сабакі абыходзяцца вельмі дорага, з аднаго боку, і паляўнічы ня мае ніякае ўпэўненасці ў тым, што выгадуе добрага ганчака—з другога, таму, што вытворцы хоць і добрай крыві, але заляжаліся і ня прывычны да сапраўднае працы ў полі. Гэта гаворыць за тое, што мэтады гадоўлі паляўнічых сабак павінны быць перагледжаны і накіраваны ў бок атрымання найлепшых вынікаў пры найменшых страхах. Адным з такіх метадаў зьяўляецца кантрактацыя, аб чым я гаварыў у сваім артыкуле „Паляўнічаму патрэбны добры сабака“ (№ 9 „ПБ“ за м/г.). Асабліва яскрава падкрэслівае гэта і тав. Сільнікаў. Мы, сабакаводы Віцебску, вырашылі гэту справу проста. Пры ліквідацыі гадавальніка т-ва, сабак прадалі паляўнічым

па таннаму кошту на наступных умовах: сабака зьяўляецца ўласнасцю набыўшага яго, але злучка выжловок учыняецца па паказанню сакцый заводзкае сабакагадоўлі і тым выжляцом, з якім пакажа сакцыя нават і тады, калі выклікаецца неабходнасць адпраўляць выжлоўку ў іншыя гарады. Усе выдаткі па злучцы і кармленню шчанюкоў нясе таварыства. За ўсе гэтыя выдаткі ўласнік выжлоўкі ўвесь прыплод аддае таварыству, якое перадае іх паляўнічым на ўмовах кантрактацыі. Уласнік выжлоўкі ад кожнага прыплода мае права пакінуць сабе аднаго шчанюка за клопаты. Вынікам такога вырашэння справы т-ва да 15-га красавіка будзе мець два прыплоды добрых рускіх ганчакоў на вельмі выгадных умовах, бо кошт шчанюка ня будзе перавышаць 10 рублёў.

Праўда, жадаючых браць шчанюка на такіх умовах мала знаходзіцца, але той, хто хоча мець добрага сабаку заўсёды згадзіцца на такія ўмовы. Для разьвіцця сабакагадоўлі такім парадкам т-ва павінны дапамагаць уласнікам сабак. У чым канкрэтна павінна заключацца дапамога? Адказам на гэтае пытаньне зьяўляецца прапанова тав. Сільнікава, дзе ён піша: „Праўленні т-ваў павінны дапамагаць паляўнічым, якія будуць гадаваць такіх сабак ня толькі маральна, але і матэрыяльна: Яны павінны задавальняць іх мукой і г. д.

Думка тав. Сільнікава зьяўляецца надзвычайна каштоўнай, калі прыняць пад увагу тыя часовыя цяжкасці, якія адчуваюцца з кармамі для сабак. Сэнс прапановы тав. Сільнікава зводзіцца да наступнага: т-ва дапамагае паляўнічаму гадаваць добрых паляўнічых сабак, дык апошні (паляўнічы) павінен, у сваю чаргу, дапамагаць свайму т-ву распаўсюджваць заводзкі матэрыял сярод мала забяспечаных паляўнічых шляхам кантрактацыі прыплодаў ад яго сабак. Толькі тады, калі мы на ўсёй нашай працы па гадоўлі добрага сабакі прымем за падставу прапанову тав. Сільнікава, мы зможам дабіцца добрых і сталых вынікаў.

Але-ж, займаючыся сабакагадоўляй, мы адначасова павінны памятаць, што адна

толькі пароднасьць нас ня можа задавальняць. Побач з гэтым мы павінны імкнуцца да таго, каб наш прадукт быў высокай якасьці і па рабоце і адпавядаў таму, для чаго ён гадзецца. Для гэтага патрэбна стварыць такія ўмовы, каб наганьваньне ганчакі і навучэньне выжлаў (лягавых) можна было ўчыняць на працягу ўсяго году праз арганізацыю асобных заказнікаў выключна для паказаных мэт.

Далей мы павінны канстатаваць, што па некаторых раёнах востра адчуваецца

недахоп кіраўнікоў па гэтай галіне працы і таму, наша задача, падрыхтаваць сяроў, якія ў той самы час і будуць кіраўнікамі па сабакагадоўлі ў раёнах, як гэта прапануе тав. Сільнікаў.

На справу сабакагадоўлі зьвернута ўвага „Белкохотсаюзам“, а нам на мясцох застаецца толькі пасіліць сваю працу ў гэтым напрамку, узяўшы за падставу прапановы тав. Сільнікава і тады посьпехі будуць забяспечаны.

М. Кошко.

Гутаркі з маладым палаяўнічым *).

Як работае сабака верхнім нюхам?

Разьвітаўшыся з сваім таварышом пасьля першай нашае гутаркі, я думаю, што ўсё-такі пройдзе некалькі дзён да яго канедваньня мяне зноў, аказалася аднак, што на другі-ж дзень, праз 10—15 мінут пасьля звычайнага скаічэньня заняткаў ва ўсіх установах, г. зн. пасьля 4-х гадзін дню, у дзверы майго пакою нехта пастукаў.

— Калі ласка,—адказаў я.

Дзверы павольна адчыніліся і паказаўся твар майго ўчарашняга знаёмага. Сам ён увайшоў аднак не адразу, а прасунуў толькі галаву і, астаючыся за дзвярмі, стаў прасіць прабачэньня за раньняе наведваньне, якое аказалася неабходным для вырашэньня пытаньня аб верхнім нюху ў ганчакі і якое яго вельмі цікавіць. Урэшце знаёмы падышоў да мяне.

— Ну давайце прыступім да цікавай для вас гутаркі,—сказаў я.

— Давайце,—згадзіўся ён і пачаў.

— Дык вось, мне цікава, як наогул сабака, будзь-то выжла ці ганчак, як ён успрымае сваім нюхам пах зьвера, або птушкі, г. зн. самы прадэс успрыманьня гэтых пахаў нюхам, потым перадачы ўражаньня, ад іх у мазгі. Гэта першае, а другое—мне здаецца зусім немагчымым, каб ганчак мог чуць пах самога зьвера, а ні яго сьлед, нават пры верхнім нюху.

— Ну, паслухайце,—зьяўнуўся я да яго.—Гэтага пакуль дастаткова для нашай гутаркі на сёньнешні дзень, таму што ча-

су да вашых вячэрніх заняткаў, аб якіх вы казалі раней, вельмі мала. Прашу толькі не перабіваць мяне, пакуль я ня выскажуся канчаткова, бо вельмі не прыемна траціць ніць сваіх думак.

— Згодзен, згодзені маўчу.

— Ну, вось, і добра. Так першае з закрутых намі пытаньняў аб нюху наогул гэта значыць чыста фізыялёгічнае пытаньне я, на жаль, вам разьвязаць не магу. Гэта пытаньне, якое адносіцца да галіны вэтэрынарных навук і, наколькі мне помніцца, на яго можна знайсці адказ у кнізе В. М. Басмана „Пойнтэр“, якая толькі вядуна выдана, і, думаю, ёсьць у кожнае палаяўнічай бібліятэцы, бо кніга вельмі добрая і добра складзена і, ня гледзячы на мала часу пасьля яе выданьня, разышлася амаль што поўнасьцю. Такім чынам гэта пытаньне я пакідаю без адказа, раю зьяўнуцца да вышэйпаказанай кнігі. Што-ж датычыць другога пытаньня, г. зн. выказанага мною становішча, што ганчак, які працуе верхнім нюхам гоніць ня сьлед, а непасрэдна ўспрымаючы пах самога зьвера, то гэта сваё становішча я пастараюся вам абгрунтаваць.

З тае прычыны, што назіраць за работаю ганчакі ў гэтай адносіне вельмі цяжка, бо бачыць сабаку на гану прыходзіцца вельмі рэдка, прычым на кароткі час, то я ўперад за ўсё выкарыстаю ў даным выпадку вам работу выжлы, а потым раскажу аб двух вядомых мне ганчакіх з пэўным верхнім нюхам, але аб сваіх сабаках я раскажам ня буду, бо гэта можа паказацца вам няпраўдай. Вам, вядома, знаёма палаяваньне з выжлам?

— Так, так вядома, — пасьпяшаўся заверыць мяне знаёмы.

— Чаго табе незнаёма, табе ўсё знаёма, — падумаў я пра сябе і дадаў: — Дык вось, з усіх парод выжлаў большасць з верхнім нюхам, але мы возьмем, напрыклад, вядомага ўсім паляўнічым па свайму нюху чорнага пойнтэра „комбіза“, які належыць Б. В. Ясінскаму. Ёсць вельмі шмат удалых фотографічных здымкаў у поле, на рабоце гэтага ўдалага сабакі. Калі вы ўважліва прыгледзецеся ў постаць гэтага сабакі на стойцы, у становішчы шыі і галавы, у пастаноўцы амаль што ўверх вачэй, дык у вас не астанецца сумленьня, што ён чуе ня след, а самую птушку. Гэта — раз. Потым, назіраючы, як сабака з верхнім нюхам падводзіць паляўнічага да птушкі, вы ўбачыце, што ён ідзе зусім па простамаму напрамку (паляўнічыя кажуць, „як па нітцы“), г. зн. трымаючы напрамак у адно месца, дзе сядзіць птушка. Нават, калі птушка пабегла, то і тут сабака ідзе амаль што проста. Вядома, гэта не магло-б быць і ня бывае ў сабакі з ніжнім нюхам, які заўсёды вядзе следам і таму ўсе ізьвіліны, якія робяць на сваім шляху птушкі, паўтараюцца і сабакам. Урэшце сабака, які вядзе верхнім нюхам ніколі амаль не вяртаецца назад, ня робіць колаў, што звычайна для сабакі з нюхам ніжнім, які страціў след птушкі. У сабакі з верхнім нюхам рух — толькі ўперад.

Такім чынам мы ўстанаўляем, што выжла, які робіць верхнім нюхам бязумоўна чуе ня след, а самую птушку.

Чаму-ж гэтага ня можа быць у ганчак? Ганчак (вядома добры ганчак ці „майстра“) бязумоўна надзелен больш тонкім нюхам, чым выжла. У той час, калі выжла вядзе па птушцы ціхім ходам, ня спыняючыся і правяраючы носам струі паветра, ганчак нясецца з хуткасьцю скакавага каня і нават шпарчэй. Адначасна падаючы голас і нюхаючы паветра, ён ня спускае зьвера з нюху, не затрымліваецца нідзе на яго паваротах і бывае выкідае цэлыя куткі і наогул усе павароты, якія робіць на сваім шляху зьвер, асабліва заяц — бяляк. Вось аб такіх двух ганчаках я і хачу вам расказаць.

Калі я быў яшчэ студэнтам унівэрсытэту, у двух маіх таварышоў, братоў Сыціных у горадзе К. быў рускі ў лёгкім чапраку выжлец ганчак „Рыдала“. Яго зналі ўсе паляўнічыя ня толькі ў горадзе, але і ва ўсёй губэрні і нават паза яе межамі. Нарадзіўся ён ад ганчакі вядомага тульскага паляўнічага П. А. Сьвечына. Ганяў гэты выжлец бяз кола амаль па ўсякаму зьверу і выпадкаў, дзе ён паказваў сваё дзіўнае масьцёрства, свой нюх было больш, чым дастаткова, але вось адзін раз, я помню, як Рыдала адзін падняўшы бяляка чужо не на самым краю лесу, хутка павёў яго ў глыбь лесу і раптам, крута павярнуўшы, пагнаў назад. Я ў гэты час заставаўся ў полі і бачу — бяляк выкаціўся ў чыстае поле і нясецца на мяне, але далёка, так што прыходзілася перабегчы некаторую адлегласьць, каб да яго наблізіцца.

Бяляк, відаць папаўся бывалы і пасьпеў убачыць мяне, бягучым да яго на перарэз. Хутка павярнуўшыся, ён ужо імчаўся зноў к лесу на такой адлегласьці, што стрэліць ня прышлося, і зьнік з вачэй. Таксама хутка паявіўся з лесу і Рыдала, але полем ён ужо не павёў, а перавёўшы галаву па таму напрамку, куды пакаціўся бяляк без малейшага скола, пагнаў яго да лесу. Адлегласьць між канцамі кута, пад якім бяляк выкаціўся з лесу і зноў пашоў у яго, было ня менш 50 крокаў. Увесь гэты куток быў выкінуты Рыдалам з свайго шляху і пры гэтым бяз скола.

Хіба гэта не сьцьвярджае, што яму ня важны быў сьлед, а важан пак самага зьвера? Але самае галоўнае, што яшчэ другія тры сабакі, якія былі з ім, падвальваючы да Рыдалы, вынесліся ў поле і прабеглі ўсе тым сьледам, які аставіў пасья сябе бяляк, а Рыдала ўжо далёка плакаў над беляком, хутка прымушаючы яго рабіць кола да сваёй лежкі.

Гэта было даўно. А вось і нядаўна, на першай палявой спробе ганчакоў, учыненнай таварыствам „Московский охотник“ зьявіўся рабы англа-рускі выжлец „На-

бат“, які належыў с. Хрусталі, Мэлара-славіцкага уезда С. Н. Бодулёву. Падняўшы старога беляка Набат веў яго амаль бяз скола два колы (на колькі я помню можа быць больш), прычым бяляк ішоў у некаторых мясцох проста па вадзе і праз балота, што бачыў судзьдзя М. І. Аляксеяў. Я ў гэты час, будучы таксама судзьдзёй спыніўся з публікай на шырокай дзялянцы, праз якую Набат некалькі разоў пераводзіў беляка. Урэшце бяляк, відаць, стаў здаваць пад націскам паратага ганца і, перасекшы дзялянку, хутка павярнуў зноў пад кутком прыблізна ў 50 крокаў і пабег ў той квартал, адкуль толькі што веў яго Набат.

Як толькі бяляк скрыўся, усімі нагамі вынесся за ім Набат і, чуць не праехаўшыся на баку, крута павярнуў, высока падняўшы нюх і быў схоплены сваім гаспадаром па загаду судзей, злавіўшы яго за нагу.

Ясна, мне здаецца, што тут мы бачым работу ганчака з верхнім нюхам, гнаўшага проста па зьверу, а не па сьледу.

Урэшце прывяду для вашага ўпэўненьня яшчэ наступнае: якая была розніца між сабакам з верхнім нюхам і сабакам з ніжнім нюхам, калі-б яны гвалі аднолькава, чуючы толькі сьлед? Уся розніца зводзілася толькі к становішчу галавы сабакі, г. зн. з верхнім чужьцём трымаў бы па гону галаву к верху, а з ніжнім — к нізу, у апошнім-жа ніякай розніцы ў рабоце, вядома, ня было б. Значыць і перавага аднаго нюха перад другім не магла-б быць.

Вось усё, што я магу вам прывесці ў довад гону сабакам з верхнім нюхам па самому зьверу, а не па сьледу, хаця, можа быць, у некаторых выпадках прыхватвае і сьлед. Упэўніў я вас?

— Упэўніў, і вельмі вам дзякую, а вось на вячэрнія заняткі я, мусіць, спазьніўся, але-ж усё-ж такі трэба бегчы.

— Бывайце! Заўтра вячэрніх заняткаў у мяне няма і я прыду раней, калі дазволіце.

Знаёмы ўзяў шапку і скрыўся за дзвярмі.

Н. Чэлішчаў.

Шотляндскі сэтэр.

Да 1918 года шотляндскімі сэтэрамі называлі чырвонабуланых у буйных плямах ангельскіх сэтэраў і на выстаўках (праўда, толькі ў Францыі) вылучалі ангельскіх сэтэраў такой масьці ў асобныя класы. Да міравой вайны ў Францыі славіліся чырвонабуланьні, лёгкага складу, сэтэры гадавальніка "Форзак" гр. Дэ-Монброн, але з 1918 г. цэнтральнае кінолёгічнае таварства, якое кіравала французскай сабакагадоўляй, гэтыя асобныя класы чырвонабуланых ангельскіх сэтэраў скасавала, у выніку чаго і сама назва шотляндскіх сэтэраў малапапулярна забываецца. Але ў СССР яшчэ гэта назва ёсьць і адносіцца да ангельскіх сэтэраў з буйнымі памеранцавымі плямамі, хаця для іх ёсьць другая і больш верная назва памеранцава-буланых або памеранцава-белых.

Але тэрмін "шотляндскі сэтэр" мае сваю гісторыю і павінен быць захаван. Справа ў тым, што гэрцаг Гардон, меў у Шотляндыі гадавальнік сэтэраў трох масьцей, якім пасля яго сьмерці і распаўсюджаньня гадавальнік прысвоена назва "сэтэргардон". Павынейшыя заводчыкі пастараліся, у сьлед за ім, вытравіць белую масьць у гэтых сэтэраў і такім чынам, чорна-падпалых сэтэры ўвайшлі ў гісторыю кінолёгіі пад назвай гардонаў. Заўважым, да рэчы, што вытравленьне белага колеру—адна з галоўнейшых прычын упадка якасьці сэтэраў чорна-падпалых і паўсямяснага выміраньня іх. Да гэтага часу белыя адзнакі ў масьці гардона "не паважаюцца" і толькі дапускаюцца на грудзях і на палках, і ні ў якім разе не дапускаюцца на іншых частках корпусу.

Белыя плямы, аднак, у сьлед законаў атавізму (узвароту да сваіх продкаў) да гэтага часу праскальваюцца ў масьці чорна-падпалых сэтэраў, бо белая масьць іх продкаў была пераважнай у іх корпусе, займаючы плошчу адной трэці ўсёй масьці. Чорнападпалы сэтэр замест "сэтэра-гардона" па месцу свайго паходжаньня і пачатку пароды мае поўнае права лічыцца шотляндскім. Сэтэра гадавальніка гэрцага Гардон утвараў і распаўсюдзіў, кроў

іх час ад часу паўтараецца ў трэхколёрных ангельскіх сэтэрах. Калі мы называем белых лавераў—ангельскіх сэтэрамі, называем таксама чырвоных сэтэраў ірляндамі па месцу іх паходжаньня, дык няма ніякіх логічных падставаў называць чорнападпалых сэтэраў імем даўно забытага нейкага гэрцага, як няма падстаў наогул называць грубапярэстнага грыфона імем "Кортальсон", які вывёў гэтую пароду, ангельскага сэтэра—"лаверакам".

Назваць чырвона-буланых у буйных плямах ангельскіх сэтэраў "шотляндскімі" ня верна: радзіма іх не Шотляндзія і гэтыя сэтэры выведзены ад помесі ангельскіх сэтэраў з ірляндскімі. Раней афарбоўка ірляндскага сэтэра была чырвона-буланая і толькі пасля белы колер у іх масьці таксама вяртаўся папярэньнікам. Упартыя людзі працягваюць упірацца ў назву чырвона-буланых ангельскіх сэтэраў "шотляндскімі", высуваючы аргумент, што сэтэры такога афарбаваньня вывезены ў Эўропу і другія краіны сьвету з берагоў Шотляндыі. Ня трэба забываць, што лепшыя паліўнічы ўгодзьдзі на тэрыторыі Вялікабрытаніі—у Шотляндыі і што ў Шотляндыі згрупаваны да гэтага часу буйнейшыя гадавальнікі сабак, але гэта не дае яшчэ права лічыць усіх сабак наведжанымі там—шотляндскімі.

Арабскія заводзкія коні, куры Памут-Рок, траўсы Шампань, незалежна ад таго месца, дзе яны радзіліся, імянуюцца паўсямясна імем таго месца, адкуль яны паходзяць.

Старасьведкага тыпу чырвона-буланых ангельскіх сэтэры і наогул ангельскія сэтэры з буйнымі памеранцава-чырвонымі плямамі—вельмі рэдкі і ўсё менш і менш іх відаць на выстаўках. Няма, па гэтай сапраўды, вылучаць іх у нейкую асобную разнавіднасьць, называючы яе зусім памылкова "шотляндскай".

Ня будзем выдумліваць назваў новых парод: у нас ёсьць зусім устанавленае кінолёгічнае тэрміналёгія: ангельскія сэтэры (б. сэтэры лавераў), ірляндскія чырвоныя сэтэры і сэтэры шотляндскія б. сэтэры—гардон, чорныя ў падпалах.

А. Цюльманав.

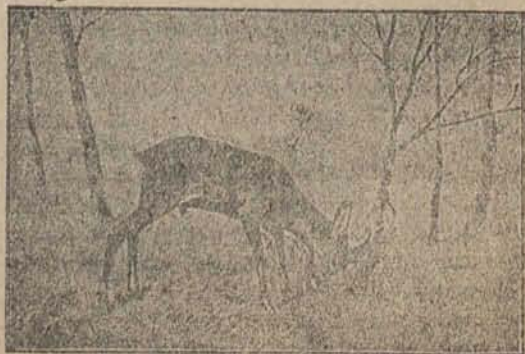
Доберман-пінчэр.

У кінолёгічным міры такія імёны, як Е. Кортальс, Лаверак, Лёюзлін сталі ўласнымі для выведзеных ім парод сабак. К гэтым імёнам трэба далучыць і імя Добермана з яшчэ большым правам на названьне. На самай справе, Кортальс, Лаверак толькі полешылі пароды сабак, якія яны атрымалі ўжо ў гатовым відзе, а Доберман вывёў сваю пароду, шляхам злучэньня іншых парод між сабой, Доберман-пінчэрні па тыпу, ні па слоўцы ня можа быць прылічан да парод аўчараў, яшчэ менш ён падобен на тэр'ера, яшчэ, менш на паліўнічага сабаку. Добермана справядлива лічыць патомкам чорна-падпалых тэр'ера (блэкэнд тэр'ер).

Доберман, які ўтвараў гэту пароду, ня быў вучоным, ня быў зоотэхнікам, але вывёў сямяню сабак, якая вылілася ў асобную пароду. Доберман-пінчэр не вымірае, хаця ўжо існуе 50 год, і з кожным годам усё паліпшаецца і ўдасканальваецца. Гэтым ён абавязан свайму паходжаньню ад шмат якіх парод, умела злучаных і падабраных.

А які Доберман-пінчэр па экстэр'еру, усе з вас ведаюць.

А. Ц.

Паляўнічыя стрэльбы

Доўгія рулі ці кароткія.

У № 2348 французскае часопісі „Элевер“ ад 8/II 1931 году зьмешчана заметка наступнага зьместу: „Спрэчкі аб доўгіх і кароткіх рулях таксама стары, як і сама аружэйная тэхніка, але толькі малавосьпытныя людзі могуць думаць, што гэтыя спрэчкі ня маюць практычнага значэньня. У гэтых спрэчках уперад за ўсё гавораць аб дальнасьці боя, правідлова мяркуючы, што сталасьць і вострасьць яго даюць больш вынікаў на большую дыстанцыю. Усім вядома, што год ад году дзічы становіцца менш, так што ўзяць яе можна толькі маючы стрэльбу з добрым боем.

На працягу апошніх 50 год у аружэйнай вытворчасьці кароткія рулі выцесьнены зусім, або амаль зусім, рулі доўгія.

Кароткім рулям надаюць наступныя перавагі: 1) яны палягчаюць вагу стрэльбы, 2) стрэльба з кароткімі рулямі больш прыкладзістая, прыгажэйшая і больш ураўнаважаная, 3) у зарасьняках з стрэльбы з кароткімі рулямі лягчэй управіцца стрэліць, 4) стрэльба з кароткімі рулямі заўсёды больш прыкладзістая.

На самай справе, чым даўжэй рулі, тым цяжэй узяць птушку на мушку і тым далей склізіць вока па прыцэльнай плянцы к канцу руля і к мушцы. Я прызнаю, што ў гэтай адносіне розьніца між доўгімі і кароткімі рулямі не такая вялікая ў сэнсе прыцэла, усяго 2—3 секунды, але і гэта розьніца вялізарная, прымаючы

пад увагу, што ў гэтыя 2—3 секунды птаха ўсьне пакрыць адлегласьць у 8—10 мэтраў.

Стрэльбы з кароткімі рулямі, г. зн. не перавышаючымі даўжынёй 65-75 сантм., зьявіліся пасля вырабу стрэльбаў, якія набіваюцца з казённай часткі, а чокавая сьвідроўка дала гэтым рулям кучнасьць і вострасьць на нармальную і найбольшую для сталасьці боя адлегласьць у 35 мэтраў.

Паказваюць, таксама, што шараваньне шратавага набою ў кароткіх рулях абсідэнкі менш кароткая—па працягу часу, а сіла набоа павышаецца пры выляце яго з рулі; значыцца, і паслабленьне вострасьць пры пападаньні шроту ў дзіч.

Аднак, прыхільнікі доўгіх руляў гавораць, што такія рулі б'юць лепш, бо ў доўгіх рулях парахавыя газы дзейнічаюць на больш доўгі час пры выштурхоўваньні набою з рулі, а прыцэльваньне пры доўгіх рулях хача і больш маруднае, але за тое лінія прыцэлу вярнейшая. Доўгія рулі з цыліндрычнай сьвідроўкай лепш б'юць і замяняюць чокі, якія павялічваюць аддачу пры вялікіх набоах.

Стрэльба з вялікай аддачай—ніколі не нясе верна набоа ў мішэнь. У доўгіх рулях цыліндрычнай сьвідроўкі можна карыстацца канцэнтратарамі, сетачкамі і г. д., дапасаваньне якіх у чоках не дапусьціма“...

А. Т.

Рулі хромо-нікелевай сталі.

У амэрыканскіх вайсковых часьцях выпрабавуюцца зараз вінтоўкі, рулі якіх зроблены з хромо-нікелевай сталі з мэтай параўнаць лёгкасьці чысткі іх і наколькі яны ня так дужа іржаваюць, чым рулі з сучаснай звычайнай сталі. Выпрабаваньне руляў хромо-нікелевай сталі ў він-

тоўках калібра 7,6 мм, кулямётных калібраў 13 мм і аўтаматычных пісталетаў паказалі значна большую ўпартасьць па ізнашваньню і іржавеньню. Для выпрабаваньняў узята было тры вінтавных рулі хромо-нікелевай сталі і на працягу году з іх зроблен шэраг стрэлаў па сьрых,

Трусагадоўля

Як лячыць трусцоў*).

Супроць рыніта мною выпрабаван энгуляцыйны сродак калі, кіслы марганец 0,5 і салёная кіслата 1,0 на 15 куб. мэтраў паветра. Даць палыхаць трусам гэтым паветрам 5-10 мінут. потым памішканьне добра правесіць. На працягу 6-7 дзён трусцы папраўляюцца.

Слабым трусам, у якіх адсутнічае апэтыт, даецца на дарослага 3 куб. сант. рыб'яй тлустасці. Трусам, у якіх наогул адсутнічае апэтыт, у корм трэба прыбаўляць саяной кіслаты 3-4 кроплі на дарослага. Апэтыт ад гэтага ўзбуджаецца.

Жан.

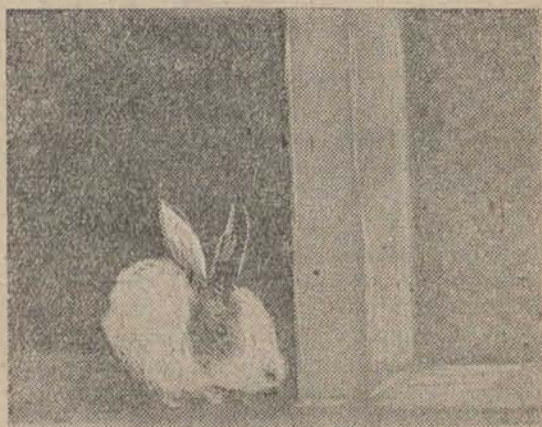
Чым карміць трусцоў.

Саюз паліўнічых хутка будзе самай буйной арганізацыяй па трусагадоўлі ў БССР. З прычыны гэтага ўзнікне пытаньне аб задавальненьні трусцоў кормам. Трус харчуецца выключна раслінным кормам. Ён палдае нават такія травы, якія не ядуць іншыя жывёлы, напр.: палын, лісты асіны, бярозы, топаля, акацыі, бяросты і інш.

Для паліўнічых арганізацый задавальніць такім

Ад рэдакцыі. Перш, чым дапасаваньне які-небудзь новы, у тым ліку і вышэйпаказаны спосаб лячэньня трусцоў, трэба яго дакладна правесіць.

Рэд.

Трус матыс.

кормам трусцоў вельмі лёгка, асабліва пры сыстэме невялікіх гадавальнікаў, раскіданых па БССР.

Апроч таго, неабходна пасеяць сарадзі, жыта, аўса, ячменя, канюшыны, буракоў, бульбы, шпегі, брукі, морквы, зямляной ігрушы, пятрушкі, гароху, ільня, кукурузы, адным словам—ўсяго таго, што расьце ў нашым клімаце.

Кожнаму паліўнічаму т-ву, маючаму трусатнік, неабходна паклапаціцца аб корму.

Жан.

прычым працірды або чысты рулі не падлягалі зусім. Першапачаткова дакладнасьць боя адной рулі парушылася між 6—7 тысяч стрэлаў; другой—між 19 і 20 тысяч і трэцяя вытрымала 34—35 тысяч стрэлаў, не пашкодзіўшы бою, тады як руля кулямэта з звычайнай сталі вытрымлівае ўсяго толькі 10 тысяч стрэлаў. Потым былі выпрабаваны 5 руляў хромо-нікелевай сталі: з кожнай зроблена шэраг сэрый па 10 стрэлаў з пакіданьнем руляў без чысткі на працягу 72 гадзін. Усяго такім чынам зроблена з кожнай рулі 1 тысяча стрэлаў. Пасьля першых 40 стрэлаў

зь'явілася іржа, якая паступова павялічвалася па меры працягненьня выпрабаваньняў, але на працягу году пашырэньне іржы па краёх рулі ішло вельмі слаба, хаця маслам рулі і не праціраліся.

Досьледы паказалі, што іржа і ракавіны затрымліваюцца працэсам хромо-нікеле-раваньня каналу рулі, што і павялічвае іх моцнасьць і службу, але, з другога боку, неабходнасьць чысткі і змазваньня руляў хромо-нікелевай сталі таксама на вочна, як і руляў звычайных.

Цюльпанаў.

Прамысловае разьвяззеньне трусаў*).

Нам неабходна разгарнуць прамысловую трусагадоўлю. Кожнае райтаварыства пэляўнічых павінна мець ня менш 100 галоў трусаў племянных, г. зн., якія могуць павдзіцца толькі ў клетках і г. д. Што датычыцца разьвяззеньня трусаў на

волі, то тут ёсць магчымасьць выкарыстаць выспы і паўвыспы нашых рэк і вазёр.

На выспах пажадана разводзіць трусаў на мяса, не пародных, больш за ўсё венскіх блакітных, якія не баяцца туманаў, не баяцца вады і, часамі нават плаваюць. Для трусагадоўлі на выспах неабходна мець вопытнага трусавода і да яго аднаго памочніка, якія-б маглі весці падлік трусаў і адначасова ахоўваць іх ад ворагаў.

На выспах можна пасяць канюшыну, зернавыя культуры, якія падыходзяць па клімату, апрача таго неабходна пасяць жарнавец. Труссы на волі будуць здаравей і не патрабуюць вялікага догляду. Захварэўшы там, трус сам знойдзе корм.

Такая гадоўля трусаў дасць нам вялікую карысьць. Самка, пражыўшая 4 гады пры ўмове, калі яна будзе каціцца па 8 труснят, і калі трусняты выжываць і таўсама дадуць прыплод, дасць 1.274.840 трусаў. На кожную пару трусаў (самку і самца) неабходна 10 кв. мэтраў плошчы. На 100 пар патрабуюцца больш за 100 кв. мэтраў. Трэба лічыць плошчу і для прылоду. З гэтага разьліку і трэба выходзіць пры арганізацыі такіх трусятнікаў.

Заняты пад трусятнік вучастак неабходна абсаджваць дрэвамі, кустамі; засяваць травамі і г. д. Разьвяззеньне трусаў на волі, калі ўмела зьняцца ім, вельмі таннае, бо не патрабуе вялікіх затрат сілы чалавека, а таксама сродкаў.

*) Стаvim на абгаварэньне работнікаў-трусаводаў.

Зорып.

Адзічаньне трусаў.

Утрыманьне трусаў у клетках абыходзіцца вельмі дорага. Для гэтага трэба будаваць дарагія клеткі, навесы, а таксама абзаводзіцца спэцыяльным штатам. Шмат сродкаў уходзіць на догляд і корм.

Для прамысловага разьвяззеньня, ня гледзячы на тое, што з добрай пароды мы атрымаем паменшаньне труса, трэба даць поўную волю. Для гэтага неабходна выбраць месца, заросшае кустамі, разьмерам каля 5-га, абгарадзіць шчыльна апалкамі і пусьціць туды некалькі пар трусаў.

Неабходна таксама наняць чалавека для аховы трусаў ад драпежнікаў і інш., засяць гэты вучастак канюшынай, жарнаўцом, аўсом і інш. Такім чынам, труссы будуць забясьпечаны кормам.

Пры такім разьвяззеньні труссы становяцца вельмі таннымі. Калі ўзяць Аўстрыю, Амэрыку, Галандыю, Гішпанію і г. д., дык там разводзяць трусаў на мяса ў адзічальным становішчы. У нас жа

пры багатым кустарнікаў, пралескаў і г. д. гэта справа можа пашырацца тым больш.

З—п.

Па таварыствах і ячэйках

Узъдзенскае таварыства паляўнічых бязъдзейнічае.

З часу арганізацыі Узъдзенскага самастойнага таварыства паляўнічых адбылося толькі адно арганізацыйнае паседжаньне. Кіраўніцтва сельгаскама адсутнічае і амаль ніякае масавае працы з ім не праводзіцца. Па ініцыятыве некаторых паляўнічых мястэчку быў учынен адстрэл бадзяхых сабак. Забілі каля 40 шт. і на гэтым скончылася ўся праца. Што зроблена ў гэтым напрамку паляўнічымі ячэй-

камі—райтаварыства ня ведае. Гэта ня гледзячы на тое, што на агульным сходзе паляўнічых была вынесена рэзалюцыя аб узмацненьні работ у т-ве.

Трэба, каб паляўнічыя актыўна ўдзельнічалі ў падрыхтоўцы да веснавой сяўбы веснавой нарыхтоўкі пушніны і ва ўсіх агульна грамадзкіх кампаніях, якія зараз стаяць перад краінай, а кіраўніцтва з боку райтаварыства няма.

Паляўнічы.

Брагінскае т-ва паляўнічых.

Перарэгістрацыя прайшла здавальняючы. Усяго перарэгістравалася 356 паляўнічых. Сабрана на пабудову дырыжабля 98 руб. На часопісь „П. Б.“ падпісалася 249 чалавек. Праца ў паляўнічых ячэйках наладзілася. Праўда, ёсьць яшчэ і зараз адсталыя. лепшыя па рабоце ячэйкі бяруць на расхват краталоўкі.

Збор пушніны ўтвараецца падворна. У трусятніку ёсьць ужо 40 трусоў.

Сідарэнка.

Выносяць пастановы.

Бабруйскае таварыства працуе нездавальняюча. Аб гадоўлі сабак і трусоў выносяцца пастановы, але гэтыя пастановы ня выконваюцца. Браканьёрства наглядаецца яшчэ і дагэтуль. У паляўнічых засталася пушніна, а праўленьне не рабіла ніякіх захадаў для яе выкачваньня. У магазыне т-ва таксама мала зьвярталася ўвагі на загатоўку пушніны. Былі такія выпадкі. Калі я прынёс пушніну, дык загадчык магазынам сказаў:—Хай-бы ты лепш адразу ўсю сабраў і прынёс. А то носіць па адзін скурцы!—Адно гэта гаворыць за тэмпы працы т-ва.

Можна было-б закантрактаваць і трусоў і сабак і пачаць гадоўлю іх, але т-ва палец аб палец ня ўдарыла для гэтага.

Ю. З.

Плян ня выканан.

Яшчэ ўвосень у часопісі паказвалася на прарыў па пушных нарыхтоўках у Барысаўскім раёне. Хаця плян і быў дэдаваны да паляўнічых ячэек і мас паляўнічых, але прасачыць за яго выкананьнем ніхто не падумаў. Ячэйкі не глядзелі за сваімі паляўнічымі, куды імі здавалася пушніна. Ня было разгорнута ні сацспарборніцтва, ні ўдарніцтва па гэтай рабоце.

Між тым, другія загатавіцелі выкарысталі гэты момант і пачалі даваць прэмію за здадзены пушніну мануфактурай. Такім чынам паляўнічыя адварнуліся ад сваёй кааперацыі.

Трэба хутка выявіць тых, хто не здаваў пушніны, хто яе і дагэтуль марынуе

Добры пачына.

Т-ва рашыла арганізаваць трусятнік. „Белкохотсоюз“ дапамог ім у гэтым і выдаў 100 трусоў матак.

Трусятнік арганізоўваецца ў калгасе „Маяк сацыялізму“ х. Круглае, што ў 10 кілёмэтрах ад гораду. Тут месца падыходзячае: апроч трусятніка будзе пабудавана рыбная фэрма, пчальнік, куратнік і паказальны участак паляўнічай гаспадаркі.

Зараз гэтыя гаспадарчыя мерапрыемствы абмяркоўваюцца ў насьценгазэтах т-ва „Стрэльба“ і паляўнічым актывам. Паляўнічыя з ахвотай уступаюць у паляўнічы калгас і агульнымі сіламі будуць сваю гаспадарку.

Р—ж.

Зьнішчаюць ганчакоў.

У Журавіцкім раёне ёсць некалькі ганчакоў, але нельга быць спадзяваным, што і яны не загінуць. Справа ў тым, што ў гэтым раёне вельмі ўжо „рашуча“ ўзяліся за зьнішчэньне сабак, якія бадзюцца хоць сабе і з гаспадаром па-за межамі насельных пунктаў.

Так, напрыклад, ганчак Вайцэнкава застрэлен з вакна міліцыі ў м. Журавічы. Таксама забіты і сабака гр. Астроўскага. Некалькі сабак—ганчакоў забіты ў самы сезон паляваньня. Была нават вынесена пасганова РВК аб забароне страляць ганчакоў, але і гэта не дапамагае.

Ляхаўскі Г. С.

Ад рэдакцыі: Паляўнічым неабходна рашуча ўзяцца за зьнішчэньне бадзючых сабак, але нельга зьнішчаць сабак, карысных сельскай і паляўнічай гаспадарцы—добрых дваровых і паляўнічых. Якім жа чынам пазнаць бадзючага сабаку? Бадзючым сабакам прызнаецца той, што хоць сабе і з гаспадаром, бродзіць не на

прывязі па-за межамі насельных месц, чым прыносіць вялікую шкоду (Бюлетэнь СНК № 17, арт. 42 за 1927 г.). Адсюль вынік, каб сабака не папаў у катэгорыю бадзючых неабходна трымаць яго на прывязі.

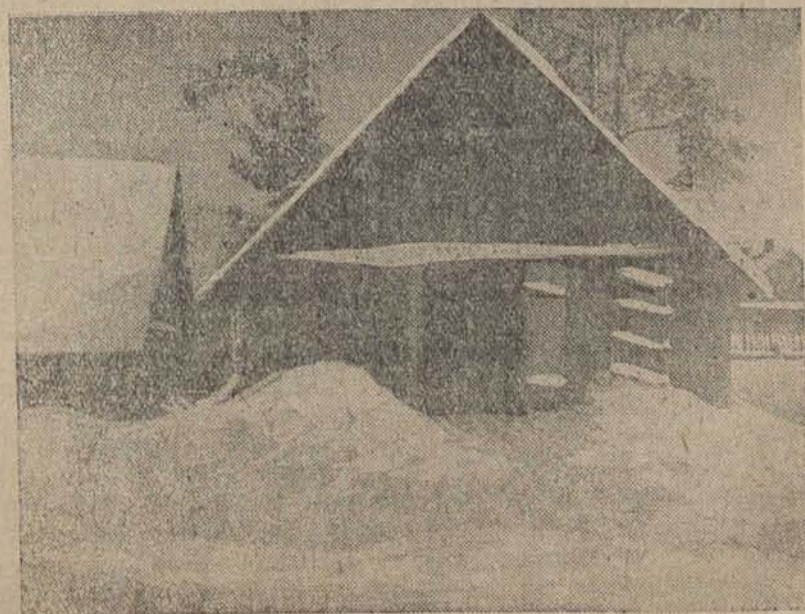
Рэд.

Браканьер пакараны.

У Бешанковіцкім раёне, яшчэ ўлетку ў р. Сьвеча, была злоўлена выдра для Усебеларускай выстаўкі, але па дарозе прыватнік Фінкер ад імя райтаварыства адкупіў гэту выдру за 24 руб. і з Шэйніным забілі яе. Выдра аказалася котнай.

Бешанковіцкі суд тры разы разглядаў гэту справу, па абвінавачаньню Фінкера і Шэйніна ў браканьерстве. Урэшце справа разглядалася ў Чашніцкім Нарсудзе, які вынес прыговор: прызнаць абвінавачаных ў браканьерстве даказаным і падвергнуць Шэйніна заключэньню на 3 гады з пазбаўленьнем у правах на 5 год. А як пакаран Фінкер?

Жан.

Трусцянік Менскага гарадз. т-ва.

Апавяданьні і нарысы

Шуміць, гудзе вясна.

(Урывак з апавесці „Марсэль“).

Зноў звініць у сьнежным цесьце вада. Показюцца пупышкі вербалоз. Раніцамі ў празрыстым паветры бурліць повабная прызыўная песня цецярукоў:

— Шыўуу... — шшыыыт... шыўуу—шшыыыт... Бурл—бурл, бурл, бурл...

За каханьне, ускалыхнуты сілаю вясны, змагаецца дзіўны павун. Ён пражне жыць, пражне множыць жыцьцё на гэтаі вялікай зямлі...

— Шыўууу—шшыыыт... Шыў—шшы... Бурл—бурл, бурл... шшы...

... Ірвецца ў зайдрасьці павун, убачыўшы як да каханкі, якой ён песьню вясны, падляцеў звонячы гнуткім пер'ем, супраціўнік...

Хутка над залітымі нізінамі засьвішчуць крыльям качкі.

Ля будынкаў саўгасу ў ледзь чутнай стыні раніцы стаіць нярухома чалавек, стаіць пяць, дзесяць хвілін, паўгадзіны. Моўчкі глядзіць на далёкі пажар усходу. А па зямлі плывуць з маваго балота таямнічыя веснавыя гукі.

— Гра, гра, гра,—крычаць у лесе, заклапочаныя папраўкай старых гнездаў, вароны.

Усё аджыло і заварушылася пасля цёмнай гулкай начы.

Чалавек усё яшчэ стаіць нярухома.

— Марсэль!—чуваць аднекуль здаровы моцны голас.—Марсэль!

Маўклівы чалавек паварачвае ў бок будынкаў галаву.

— Аго, вось ён дзе!—зноў чуваць голас.—Шукаў, шукаў, цябе...

З-за саўгаснае аборы выходзіць стары паджылы мужчына. Падыходзіць да маўклівага чалавека і бярэ за руку.

— Добры дзень табе. Слухаеш тут, як гудзе зямля? Добрая справа. Я, часамі, калі няма работы, іду ў лес, каб паслухаць, і паглядзець як рызыдуць цецяру-

кі. Слаўныя птушкі! Увосень я часьцяком прыношу іх дамоў. Я-ж—палаўнічы. Цяпер мне пакуль што няма часу, каб пайсьці на балота, дык я часьцяком хоць паслухаць іх песьню прыходжу сюды...

Ён балбоча, як цецярук. Потым вымае папяросы і дае Марсэлю.

— Я люблю, слухаючы такія раніцамі курыць. А слухаць ёсьць што. Усё цяпер шуміць, звініць, гудзе пасля зімы. Мне 65 год, але кожны раз, як прыходзіць вясна, мяне трасе нейкаю маладой радасьцю. Здаецца, хоць сорам казаць, выправіўся-б і бег, пакуль ёсьць сіла, у гэтым звонкім і салодкім паветры. З мяне нашы хлопцы часьцяком сьмяюцца, кажуць што я дзяцінею. А хіба-ж які праступак, калі я тады-сяды прайдуся паслухаць вясну?

Блакiтны дым ідзе ад папярос тонкай істужкай і хутка растаяецца ў гулкім празрыстым паветры. У вачу старога іскры ад вялікай радасьці абнаўленьня.

— Хутка сплывае вадою сьнег,—кажа ён.—Мы выцягнем плугі, запражом трактар і на поле. Насеньне адсартавана, угнаеньня хапае. Можна сказаць усё на спагатове: толькі ары ды сей.

Як на блізкіх дарагіх гасьцей глядзіць ён на лапікі зямлі, што вышлі з пад сьнегу. Задаволеная ўхмылка плыве па твару.

— Хутка ўся зямля раскрые свае грудзі, каб прыняць усё, што можа пладзіцца і расьці. Люблю я яе, зямлю. Ок, люблю!

Ён ледзь гаворыць па-француску. Сам немец. Пасля царскага плену застаўся тут жыць. У часе рэвалюцыі выпісаў сюды і сваю сям'ю. Яго прозьвішча Штайгервальд. Спецыяльнасьць—каваль.

Марсэль сустраў яго ўчора, калі прыехаў пасля суда над Зянькевічамі ў саўгас. Штайгервальд завёў яго ў пакой, які вызначылі рабочыя для Марсэля. Дырэкт-

тар прасіў перадаць Марсэлю, каб ён раней асвойтаўся, а пасля, калі захоча, можа брацца за якую работу.

Марсэль ня спаў усю ноч. Смаліў табак і ўсё думаў, як яму тут давядзецца жыць. А як раніца заглянула ў вокны—надзеў кажух і пачаў хадзіць па саўгасу. Заброў сюды і от каторы час стаіць моўчкі.

Заванілі на работу.

— Ну, я пабягу,—сказаў Штаргей-вальд.—Трэба ў кузьні падправіць плугі для калгасу „Змаганьне“. А ты ідзі ядою падмаўся. Ды заглянь да мяне. Вунь—кузня.

Увесь дзень Марсэль ня стыкаўся на нагах. Заходзіў у хлявы, дзе даілі кароў, быў у сталарні, сталоўцы. Пасля заглянуў да Штайгervальда.

— Сёння ў нас сход,—паведаміў каваль.—Я па цябе зайду.

У кузню ўвайшоў дырэктар саўгасу.

І тут Марсэль заўважыў, што гэтае начальства зьявртаецца да каваля, як ён Марсэль гаварыў некалі з сябрам Жанам.

Пажартавалі нечага, закурылі. Дырэктар выйшаў, а Штайгervальд пачаў бухаць цяжкім молатам па распаленым жалезе. Нават замарыўся ад цяжкай работы.

— Дайце я вазьму молат,—прапанаваў Марсэль.—Вам лягчэй будзе.

— Калі ёсьць ахвота, паспрабуй,—згадзіўся каваль.

Марсэль узяў молат і жарнуў па жалезным агні. Залатыя іскры пырснулі ў прыцемкаватай кузьні. Марсэль адскочыў у бок, баючыся, каб не апаліць цела.

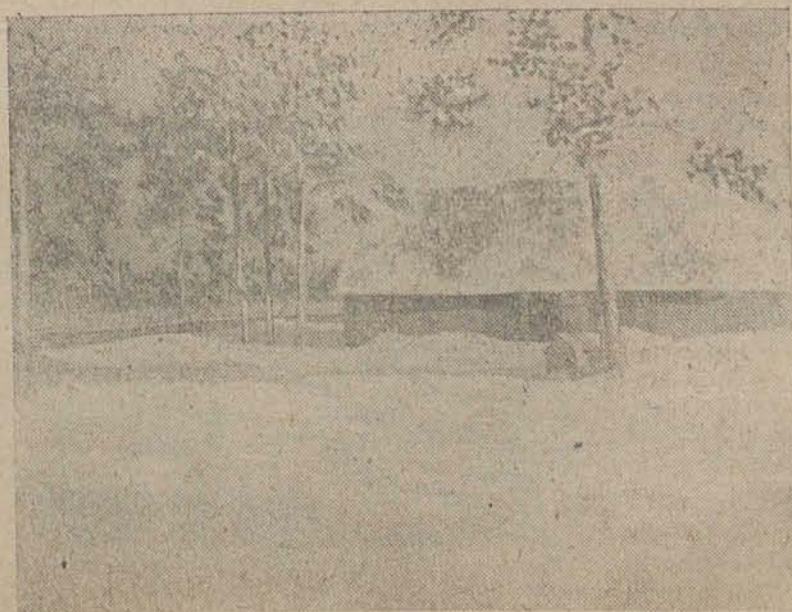
— Ня бойся!—супакоіў яго Штайгervальд.—Нічога няма страшнага. Яны на цябе менш падаюць.

Марсэль зноў узяўся за молат і ўжо, яшчэ апасаючыся, ударыў слабей. Потым наладчыўся і ў нейкай злой радасьці ад сваёй сілы пачаў зьдэквацца жалезам з жалезам.

І як біў молатам—адчуваў, што ўнутры паступова расьце і ўзьнімаецца нешта новае, нязнаёмае раней. Яно шумела ў галаве, разлівалася па ўсім целе, наддавала рукам сілы. Кувадла аж стагнала ад яго ўдараў, зьвінелі агнём залатыя іскры.

На яго худым бледным твары зьявілася даўно даўно сагнатая цяжаром работы здаровая чырвань. У ваччу заблішчэў колькі год нябачны агонь. Ён раптам кінуў молат і выскачыў з кузьні. Там яму ў гэтай вялікай і прасторнай кузьні было цесна і душна..

Дзень шумеў вясною. Са страх падалі празрыстыя звонкія ручаіны. Ажыўлены сонцам варушыўся і згасаў белы халодны

Агульны выгляд Менскага гарэдак т-ва.

агонь сьнегу, пасьпешна адступаў вадою па разорах на балотныя нізіны. Ён прагна-аж душачыся глытаў горлам празрыстую і салодкую радасьць паветра і нэрвова размахваў рукамі. Позірк затуманеных навіною жыцця вачэй гушкаўся там, дзе супроць цёплага сонца застыў сіні-сіні небасхіл.

І зноў гэтая непазбыўная песьня, бурлівая песьня.

Мы кавалі з юнацкім духам
Куюм мы будучыні дні.

Цяпер ён зразумеў, чаго так ўсхваляваўся аж да дрыжыкаў у целе. Ён думкамі падзякаваў маладым рабочым, якія дапамаглі разгадаць новае, што нарадзілася ў яго сьвядомасьці пасля таго, як ён добраахвотна ўзяўся дапамагаць чалавеку ў кузьні. Цяпер гэтае новае расьпірала яго, спрунжыніла да болю ў галаве яго цела.

Ён зноў рынуўся ў кузьню і, вырваўшы з рук здзіўленага Штайгервальда цяжкі молат, пачаў зайдла ў пягельным моры пырскаў ка-

ваць жалеза. Кувадла разам з тоўстаю калодаю хадзіла хадуном.

— Цішэй, Марсэль,—крычаў зьбянтэжана каваль.—Яшчэ кузьню абярнеш...

Так пазнаў чалавек радасьць вольнае працы!

Ён застаўся на рабоце разам з Штайгервальдам. Краіна саветаў праводзіла першую бальшавіцкую сяўбу. Адзін за адным прыяжджалі ў саўгас за дапамогай па рамонту машын калгасьнікі. Усе рабочыя абвясцілі сябе ўдарнікамі. Марсэль адмовіўся ад выхадных дзён і амаль цэлыя суткі ня выходзіў з кузьні, корпаючыся лі сяўнікоў, плугоў, барон.

Ён жыў і дыхаў моладасьцю ўсяго калектыва. На рабоце, ў клубе заўсёды сустракалі яго таварыскія клопаты і адданасьць. Адно за адным пазнаваў і разгадваў Марсэль словы, якія ў Зянькевічаў былі таямніцаю.

Сярод рабочых ён прагна лавіў думкі таго, хто гаварыў і пасля пераказваў іх каму-небудзь, каб выявіць ці правільна ён зразумеў. Яшчэ праз тры тыдні, як прыехаў у саўгас, ён схадзіў у мястчка і купіў брытву, зубную шчотку, мыла. Яшчэ праз колькі часу справіў гарнітур і гадзіннік.

Праз цемень ночы імкнуць на Ёсход
двое людзей. Гулка разыходзяцца іх га-
ласы ў тугім веснавым паветры. Часам пад
іх нагамі зьвініць востра і працяжна тон-
кае шкло: гэта—лёд, што асеўся ад лёг-
кага марозу ў камінах зрэзаных чала-
векам дарог.

На ёсходзе павольна вырастала з ба-
лота і лесу сьвятло дня.

— Трэба сьпяшацца,—прагаварыў адзін
падарожнік.—А то прыдзе, а песня па-
чалася...

Двое паддалі ходу. Праз колькі часу
яны выбраліся на луг. Ішлі па ім хвілін
дзесьці, пакуль не пачалося махавое ба-
лота.

— Хутка тут усё забурліць, застогне,—
зноў праказаў той, што гаварыў раней.
Цецярук вясною, як п'яны чалавек. Ня
ведае, што робіць. Колькі разоў гэтыя
птушкі садзіліся на маю будку! Сядзе і
сядзіць. Я таксама ляжу у будцы ціхенька
аж дух не зьвяду. Ён пасядзіць, пакру-
ціцца, шыкне, балбатне і рынецца на мох
перад будкай саладка стагнаць: так яго
разьбярэ вясна. І, здаецца часам, стогне
не цецярук: сама зямля разыйшлася вялі-
кай радасьцю, што спалі з яе грудзей зім-

нія ландугі, што хутка яе цела забушуе
пладавітасьцю, жыцьцём. І тады, адчуваю-
чы веснавы подых буры імкненьня і ра-
дасьці ад другіх, самому хочацца жыць...

Чалавек змоўчаў. Потым нэрвова мах-
нуў рукою: я й сам ня ведаю, як выка-
заць гэтую буйную радасьць вялікага аб-
наўленьня.

Яны разышліся ў розныя бакі ля ні-
зенькай вілаватой хвойкі. Але адзін нешта
хутка супыніўся і паклікаў.

— Штайгервальд!

Чалавек не пачуў. Тады той, што супы-
ніўся паклікаў яшчэ раз:

— Штайгервальд.

— Ага?—быў чутны адказ.

— Запалкі ў цябе?

— У мяне, Марсэль.

— Дык і добра. Я думаў, што згуб-
лены. Тады пасля будкі і запаліць ня
будзе чым.

— Будзе, будзе.

Чуецца, як зьвініць паветра, гудзе і стог-
не, зямля?—гэта разыйшлася морам, за-
бушавала сілаю песня!

Мак. Пасьлядовіч.

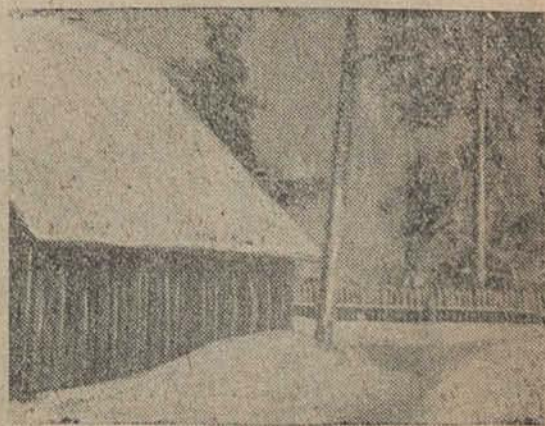
Лосі старога сьвету.

Зоолёг К. К. Флёраў апрацаваў матар'я-
лы па лосях, якія ёсьць у зоолёгічным
музеі Акадэміі Навук у Ленінградзе.
У выніку Флёраў прышоў к заключэньню,
што ўсе лосі старога сьвету могуць быць
разьбіты на тры падвіды. Заходні лось
(*Alces alces alces* L.), які жыў у Эўропе
і Заходняй Сібіры, усходні лось (*Alces
alces pfizenmayeri* Zako Ncky), які жыў у
Сібіры к усходу ад рэчкі Енісея і Усу-
рыйскі лось, які жыў на Далёкім Ус-
ходзе.

Заходні лось мае чэрап даўжынёй да
58 см., носавы адростак між сківічнай
косткі ў яго к верху лапатападобна па-
шыраны, ва ўсходняга ж лося агульная даў-
жыня чэрапа ня менш 58,5 см., носавы
адростак між сківічнай косткай кверху
паступова зьніжаецца. Адзнакі Усuryй-
скага лося не ўпаўне выяўлены за неда-
хопам матар'ялу, але ў агульных рысак

ён падобны з усходнім лосем, розьнячыся
ад яго меншымі разьмерамі.

В. Е.

Трусцянік Менскага гар. т-ва.

За рубяжом

у швэйцарыі.

Разьвядзеньне каліфорніскіх курапатак.

У Белінзоне—у сэзон 1930 году—таварыства паляўнічых, выпусьціла ў найбольш падыходзячыя для гэтай мэты ўгодзьдзі 9 пар каліфорніскіх курапатак.

Каліфорніская курапатка вельмі цікавая дзічына і спробы акліматызаваць яе ўтваралася ў Эўропе. Аднак, вынікі наогул былі малаздавальняючы. Белінзонская таварыства паляўнічых лічыць, што галоўнай прычынай гэтаму былі няўдачы выбраныя ўгодзьдзі, урэшце, няўдача вопытаў запуску курапатак на поўдні Францыі зусім ня спыняюць пастаноўку іх у Швэйцарыі.

у гэрманіі.

Сусьветная паляўнічая выстаўка ў Лейпцыгу.

Францыя атрымала за свае экспанаты на Лейпцыгскай сусьветнай выстаўцы першую вялікаю залатую медаль і дыплём першай ступені.

у італіі.

Ваўкі.

У газетах Перузіі паведамляецца аб зьяўленьні чэрады ваўкоў. Ваўкі прычыняюць статкам свойскай жывёлы вялікія страты. У гэтых мясцох ваўкі былі вельмі даўно, і самыя старэйшыя жыхары ніколі ня чулі нічога аб ваўках.

Малады лес.

Забарона адстрэлу зайцаў.

Швейцарскі ўрад звярнуў увагу на памяншэнне колькасці зайцаў за апошнія 2 гады ў кантоне Люцэрн. У сучасны момант—ўрад вынес праэкт аб поўнай

забароне палявання ў гэтым кантоне на зайцаў.

Тэрмін забароны не ўстаноўлен.

У БАВАРЫІ.

Ахова арлоў.

Мюнхэнская асацыяцыя аховы жывёлы накіравала Баварскаму ўраду патрабаванне аб забароне да адстрэлу арлоў. У ім гаворыцца, што колькасць арлоў з кожным годам катастрофічна змяншаецца.

У выніку бесперাপынага палявання і знішчэння іх. Баварцы даражаць арлінымі пер'ямі на капялюшах, а асацыяцыя лічыць, што арлы зьяўляюцца ўпрыгожаннем не капялюшоў, а горнага ландшафта.

У КАНАДЗЕ.

Паляўнічыя білеты на буйную дзічыну для чужаземцаў.

Францускія паляўнічыя ў мінулым сезоне спрабавалі шчасце палявання ў Канадзе, дзе пры найменшых стратах на вандраванне без усякага рыску, які нямінуць пры паляўнічых экспедыцыях у Афрыку, можна атрымаць найлепшае задавальненне.

У правінцыі Альберта—паляўнічыя білеты для ўсіх чужаземцаў (апрача Брытанскіх падданных) каштуюць 50 долараў*).

Білет дае права на адстрэл аленя, быка, лося, мухлона, дзікага казла і мядзведзя. Асобы, якія маюць гэты білет за 50 долараў дадатковых—могуць адстраляць на працягу году яшчэ 2-х аленяў і лося ў рэзерве скалістых гор.

У Брытанскай Калумбіі—паляўнічы білет для чужаземцаў каштуе 25 долараў. Па гэтаму білету дазваляецца забіць на працягу году быка-лося, двух быкоў-аленяў, карыбу, быка-аленя, вапіты, двух муфлонаў, двух дзікіх коз ва ўсходняй акрузе і 3-х у заходняй, аднаго мядзведзя—грызлі і трох бурых мядзведзяў. Пры дадатковай плаце ў 25 долараў—паляўнічы можа адстраляць яшчэ аднаго карыбу, лося, муфлона і грызлі.

Паляўнічы білет у правінцыі Манітобе таксама каштуе 25 долараў для паляўнічых чужаземцаў і дае ім на працягу году права на адстрэл аднаго лося і аднаго паўночнага аленя.

У новым Брунсвіке—паляўнічы білет для чужаземцаў каштуе 50 долараў. На працягу году можна адстраляць аднаго быка-лося, двух быкоў-аленяў і двух мядзведзяў. За дадатковыя 25 долараў звышпамянёнага можна адстраляць яшчэ 2-х аленяў.

У Мекензі і Ківаціне—паляўнічы білет для чужаземцаў дасягае каштоўнасці 150 долараў. Па гэтаму білету можна адстраляць на працягу ўстаноўленага сезону двух быкоў-лосяў, 6 аленяў, двух муфлонаў і 3 дзікія казы.

Паляўнічы білет для чужаземцаў у Новай Шатландыі расцэньваецца ў 50 долараў і дае права на адстрэл на працягу сезону аднаго лося і аднаго аленя.

У Онтарыю—такі білет каштуе 41 доллар і дае права на працягу году на адстрэл лося і двух аленяў.

У Квэбеке—паляўнічы білет для чужаземцаў—каштуе 25 долараў, трымаецца яго дазваляецца на працягу сезону забіць аднаго лося і 2-х аленяў.

У Саскачавані—гадавы паляўнічы білет для чужаземцаў каштуе 50 долараў, з правам адстрэлу аднаго лося і 4-х аленяў.

Паляванне на лося, карыбу і вапіты на Новай зямлі (у Канадзе) забаронена.

У Юконе гадавы паляўнічы білет для чужаземцаў каштуе 100 долараў і дае права на адстрэл аднаго лося, чатырох аленяў і муфлона.

За дадатковыя 25 долараў дазваляецца забіць яшчэ аднаго лося.

М.З.

*) Далар 1 р. 99 к.

Адказы на сэрыю № 1

„Віктарыны“^(*).

1. У 1921 г.
2. Тав. Ленін.
3. У 1927 г., у Менску.
4. На бабра таму, што гэты зьвярок захаваўся ў Эўропе толькі ў СССР, галоўным чынам у Беларусі, па прытоках Бярэзіны. На лося, казу, мядзведзя і выдру, што іх мала.
5. У 1925 г., на тэрыторыі Халопецкага і Барысаўскага раёнаў.
6. „Динамика и географическое распространение охот. фауны“ проф. Фядзюшына, „Доходное кролиководство“ проф. Елагіна, „Паляўнічы сабака“—Аляксеева і календар справачнік.
7. Цецярук, курапаткі—белая і шэрая глушэц, рабды і часткова качкі крыжны.

8. У паўднёвым краі.
9. Наладзіць паляўнічую гаспадарку, даць дзяржаве пушніну і мяса дзічы.
10. У 1930 г. з 1 сьнежня.
11. Да 15 лютага.
12. Усе птахі п'явуны.
13. Узімку—па снягу і ўлетку (чэрвень, ліпень, жнівень) на вывадкаў.
14. У сьнежні і студзені.
15. Ганчакоў.
16. Таму што бескарысна зьнішчаюцца гэтыя зьвяркі.
17. У сучаснай Фінляндыі і былой Архангельскай губэрні.
18. У Мазырышчыне.
19. Леніна, Талстога, Тургенева, Пушкіна, Ганчарова, Аксакава.
20. Птаха—качка, зьвер—заяц.

^(*) Гл. П. Б. № 11—12, 1930 г.

Паляўнічая віктарына.

Сэрыя № 2.

- 1) Якія расійскія вялікія паэты і пісьменьнікі былі палкімі паляўнічымі?
- 2) Якія з нашых драпежных птах прышаны бязумоўна шкоднымі ў нашых беларускіх умовах?
- 3) Для аховы якіх зьвяроў, галоўным чынам, арганізаваны беларускі дзяржаўны запаведнік?
- 4) Чаму забаронены да адстрэлу ў Беларусі бабры?
- 5) Чым кіруюцца пералётныя птахі пры адлёце іх на вырай?
- 6) Што такое так званое італьянскае паляваньне і чым яно шкодна?
- 7) Якую карысьць і чым прыносяць сельскай гаспадарцы гракі?
- 8) Колькі разоў на год выпладняюцца зайцы?
- 9) Якіх вы ведаеце выдатных вучоных паляўнічых?
- 10) У якім месяцы кладуць яйкі ўвясну качка крыжан, цыронак, цяцёрка, белая курапатка і глушыца?

- 11) У якім месяцы пачынаецца цечка ў ваўчыцы, ліса, зайца?
- 12) Калі (у якім месяцы) прыносяць першы памёт зайчанят зайчыха?
- 13) Калі (у якім месяцы) лепш за ўсё рабіць аблаву на ваўкоў?
- 14) Чым кормяцца ўзімку цяцёркі?
- 15) Ці зімуюць у нас у Беларусі качкі?
- 16) Калі пачынаецца цечка ў лосяў?
- 17) Якая птаха часта ўлетку вельмі моцна крычыць у чароце, падобна каню?
- 18) Ці робіць качка сваё гняздо на дрэве ці ў дупле яго?
- 19) Ці садзіцца белая курапатка на дрэва?
- 20) Колькі яек кладзе ў гняздо качка крыжан, і калі яна так шмат кладзе яек, то чаму ўсё ж такі качак становіцца ўсё менш і менш?

Адказы на гэтыя запытаньні будуць дадзены ў наступным нумары, разам з прэзыянтамі адгадаўшых іх.

Рыбаводства і рыбалоўства

Лоўля ўгроў і сомаў перамётам.

На Беларусі, у месцах, дзе жыве вугор і водзіцца сом,—рыбу гэту ловяць улетку ноччу перамётам (па мясцоваму—шнур).

Пераметы робяць самі рыбакі з лёну ці пнянкі (лепш з лёну), за выключэннем, зразумела, кручкоў. Кручкі ўжываюць з № 1 да № 5/1 уключна, пераважна нізкасортныя—толькі 6 патаней.

Шнур плятуць ня крута з адборнага чосанага лёну, аб'ём не таней 5 мм. у дыяметры. (Сплецены крута шнур у вадзе дае скруткі—для перамета не падыходзіць). Звычайная даўжыня шнура 50—60 метраў. У залежнасці ад шырыні ракі на абраным месцы звязваюць па 2—3 шнуры, з разлікам працягнуць ад берага да берага.

Павадкі тонкія, даўжынёю 50 сант., да шнура прывязваюць павадкі на адлегласці 4 метраў, свабоднай пятлёй—банцікам. Прывязаны такой пятлёй павадок можна будзе лёгка адвязаць, трэба толькі пацягнуць за канец павадка ў пятлі.

Хоць угор паядае амаль усякую жывёлінавую падкормку (жывую ці мёртвую, сьвежую ці гнілую), якую толькі можа аўладаць (да дробных птушак, жабак і вадзяных падукоў уключна)—рыбаловы, як напрыклад, на Заходнім Дзвіне на якой галоўным чынам і сканцэнтравана мая ўвага), ужываюць для насадкі толькі ўёна, дробную рыбу і бертыля ці глістоўкі, расьніка, выпаўзка, джэджавіка. Угор асабліва ахвотна бярэ ўёна і бертыля. Пры лове ўгра гэта насадка лепш за ўсякую другую. Рыбу і ўёна насаджваюць за сьпіну, кручок прадзяваюць пад скуру, ад хваста да галавы.

Другая насадка—бертыль: на мевялікіх прамежках кручок прадзяюць скрозь цела бертыля з такім разлікам, каб канцы да хваста і галавы заставаліся ня менш, як два сантымэтры. Пры такой насадцы, цела отварае петлі, павялічваецца аб'ём насадкі, а бесьперапынны рух канцовасці ў служачы прыманкай для рыбы наогул.

Да канцоў перамета прывязваюць па камню ня менш 8 кгр. кожны. Адзін канец з каменем кладуць бліжэй да носа лодкі, другі—да кармы. Часам два камні ня могуць стрымаць напору вады па шнур, і перамет ляжыць на дне дугой ці пятлей. Тады, мяркуючы па цяжэньні ракі, прывязваюць яшчэ 2—3 камні пасярэдзіне на вядомых прамежках.

Перш чым паставіць перамет, г. зн. выкінуць яго за борт плывучай лодкі, трэба падрыхтаваць яго да гэтай аперацыі.

Рабіць насадку трэба з першага кручка ад носа лодкі паступова да апошняга да кармы. Як толькі насадка на кручку, кручок выкідаюць за борт з разлікам, каб насадка злёгка датыкалася вады і каб не чапляўся кручок за кручок пры руху лодкі; для гэтага павадкі павінны ляжаць на борту лодкі на вядомай адлегласці адзін ад другога і з боку цяжэньня вады.

На хуткіх цяжэньнях ставяць удвух: адзін гоніць лодку, другі скідае павадкі, з борту лодкі. І вось тут трэба быць асабліва асьцярожнымі: пры малейшай няўважлівасці можна пасадзіць на кручок уласны палец. Каб закінуць перамет перпендыкулярна берагам ракі, лодку трэба накіроўваць наўкось супроць цяжэньне, мяркуючы з сілай цяжэньня вады. На водах з ціхім цяжэньнем можна паставіць аднаму, правячы лодку вяслom, седзячы ў карме.

Вымаюць перамет „кошкай“. „Кошка“—якар трайнік, выкаваны мясцовым кавалём спецыяльна для вылаўлівання пераметаў. На перамет нападаюць ня толькі сомы і ўгры, але і другая рыба: окунь, судак, налім, подуст і шчука. Шчука ў большасці выпадкаў адстрыгае кручок і пакідае рыбака... ні з чым.

На перамет вялікі сом трапляе рэдка, гэта трафей выключны; звычайна ж здабыча: самыя кілёграм 6—8.

Трапіўшы вугор адчайна стараецца зваліцца ад крука. Звычайна закручвае

павадок каля шнур да апошняга абароту, і калі кручок не праглынуты, адрывае губу і ўходзіць. Больш спакойныя да свабоды самаіты: яны супраціўляюцца ня больш наліма, а трапіўшы ў лодку самёнак асаблівых спроб да вызвалення ня робіць. Затое старыя сомы змагаюцца за сваю свабоду. Выцягнуць іх нялёгка, а нявипытнаму рыбаляву і зусім не па сілах. На іх ставіцца другая снасьць, другая і насадка. Дарослы сом доўга трымаецца пэўнага, улюбленага месца. Мясовыя рыбалявы без папярэдняга дасьледваньня ставіць снасьць у сомавых месцах ня будзь.

Калі паверхня ракі адшліфеўца шклом—заспакойцца, сом хутка выяўляе сябе моцнымі ўсплёскваньнямі.

Снасьць для сома—спэцыяльны сомавы кручок у $1\frac{1}{2}$ —2 разы больш кручка № 9/0, у большасьці саматужнай работы (у рыбалява вёска). Бічоўка 30—40 мэтраў даўжыні, у дыяметры ня менш 4 мм., насадка—вялікая, жывая рыба, пачонка жыўёлы вагаю ў 400—600 грам, а то і калак мяса такой-жа велічыні.

Ставляць—хто як: адзін на жэрліцу, другі—перамётам.

Аднойчы на окуня ў 500 грам быў злоўлены сом у 24 кілёграма. Усплёскваньні выявілі яго прысутнасьць. Выпадкова аказалася гэта насадка пад рукою і як толькі паставіў снасьць—сом адразу ўзяў. У ліпені 1925 году быў такі выпадак на Заходняй Дзьвіне (у гор. Дрысы). Адзін вудзільчык прасачыў радкага па велічыні сома. Замест прынятай насадки, ён узяў варону. Павырываў пер'е і старанна насадыў адразу на два кручкі, кожны на асобным павадку, але абодвы разам.

Варона ў момант аказалася праглынутай, і снасьць пашла гуляць па рацэ. Як ні стараўся рыбаляў, сом абарваў шнур і ўшоў. Маркуюць, што гэты сом важыў ня менш 80 кілё. Няўдачу адносяць да нявипытнасьці рыбалява.

Перамет—снасьць простая, недарагая, але затое дабычлівая; яна ня мала дае перажываньняў рыбаку.

Ф. Лялін.

Хваробы карпаў¹⁾.

(Працяг)

Скура.

А. Хваравітыя змены скуры лёгка можна ўбачыць пры знадворным абглядзе без дапамаганьня мікроскопічнага абсьледваньня.

Скура як-бы пакрыта налётам, ад чаго здаецца пэмутнёўшай:

Паразітаў на скуры ня відаць. Прастуда, 21.

¹⁾ Глядаць „Паллюнчы Беларусі“ № 1 за 1931 г.

²⁾ Жгуцікавыя або „биченосцы“—аднаклетачныя арганізмы, якія займаюць прамежнае становішча між жывёлінным і расьлінным мірамі. Атрымалі сваю назву ад сваіх ворганаў руху ў выглядзе жгуцікаў або „бичей“,—якія ў іх ёсьць адзін, два, часамі некалькі. Гэтыя ворганы падобны на даволі буйныя плазматычныя ніці. Шмат з „биченосцаў“ зьяўляюцца паразітамі чалавека або іншых жывёл.

³⁾ Расьлінныя або інфузорны падобны „биченосцам“, зьяўляюцца аднаклетачнымі арганізмамі; названы так ў выніку таго, што іх цела на вярху ўсёма шматлікімі тонкімі плазматычнымі ніцямі мерцавальнымі валаскамі або ресьнічкамі, утвараючымі шпаркія хістальныя рухі. З дапамогаю гэтых ресьнічак інфузорны плаваюць і выклікаюць рух вады, з якой прыносяцца харчовыя часткі да роту інфузорны. Некаторыя з іх зьяўляюцца паразітамі.

Паразіты ёсьць. „Кіслотнае“ захвараньне, 22.

Пры разгледжаньні відаць рух паразітаў Cyclostylus, 16.

Без дапамаганьня мікроскопа ніякага руху паразітаў ня відна. Пры разгледжаньні ў мікроскоп можна бачыць:

Жгуцікавых або „биченосцаў“ Costia, 8.

расьлінных³⁾ Cyclochaete, 10, Chilodon, 9.

Белага колеру паразіты на скуры ў выглядзе вросны. „Воспа“, 19.

Невялікія белыя вузлякі на скуры. Пры разгледжаньні ў мікроскоп можна бачыць, што:

маса ў вузляках рухаецца Ichthyophthirius, 11;

маса вузлякоў складаецца з спор. Micobolus ці сродныя арганізмы, 13.

Скура як-бы абцягнута белым, падобным на вайлак налётам. Сапролецны, 6.

Скура ў некаторых мясцох нібы ў крывяных паддэках. Чырвоная чума, 62-66. „Кіслотнае“ захвараньне, 22.

Скура вісіць шматкамі. Прастуда, 21.

Скура з дзіркамі, краі якіх гладкія. Язва мускулаў, 26.

Пад плечавым поясам скура мясцамі надёрта.
Desubitus, 23.
Шалуха на целе старчма. Вадзянка, 33.
Цёмныя плямы на скуры і ўперад за ўсё на
плаўніках. Protococlaseen, 2.

Добра відаць паразіты:
чэрві з прысоскай з пераду і з задку—рыб'я
п'яўка, 13.
Падобны на чачавіду рачок. Карпавая вош, 18.

В. Без дапамагання мікроскопа хваравітыя зьявішчы ня відны.

У сьвізі, пры разгляданні пад мікроскопам ві-
даць невялікія круглыя клеткі. Ichtyoschy tritum, 3.
У сьвізі, узятай з скуры або жабраў пад мікро-
скопам відаць падобныя на крупкі прасцейшыя
арганізмы. Apiosoma, 12.
(Працяг у наступных нумарах) В. Е.

Кнігасьпіс.

О. А. Грым. Рыбаводства. Навуковыя падставы і практыка рыбаводства. Пасьмертнае
выданьне. З прадмовой і пад рэдакцыяй І. В. Кузіна. Дзярж. Сельгас. Выд-ва М. А., 1931 год.
Стар. 263, 114 мал. у тэксьце. Кошт 2 р. 25 к.

Гэты падручнік па рыбаводству па сваёму аб'ё-
му зьяўляецца ў сутнасьці першым, бо, напры-
клад, вельмі добра, але невялікая кніжка І. Н. Ари-
нольда*) абхоплівае толькі некаторыя пытаньні
рыбаводства. О. А. Грым напісаў сваю працу
яшчэ ў 1921 годзе, не задоўга да сваёй сьмерці.
За мінулыя гады рыбаводства, як і ўсякая навука,
значна пасунулася ўперад. У некаторых мясцох з
гэтае прычыны рэдактарам выданьня зроблены да-
даткі і ўвагі ў аносках. Апроч таго, рэдактарам на-
пісан нарыс аб стане рыбаводства ў нашай краіне
зараз. Трохі больш паловы кнігі прысьвечаны

агульным пытаньням рыбае гаспадаркі. Так, да-
волі падрабязна апісваюцца жывыя, надымы і
рыбы, іх пабудаваньне і жыцьцё. Потым зьнехо-
дзім асобныя часткі, якія датычаць ужо ўласна ры-
баводства: штучнае разьведзеньне рыбы, рыба-
водства ў натуральных умовах, прудовая гаспадар-
ка. Рэдактар дадаў да кнігі Грыма таксама сьпіс
літаратуры па рыбавай гаспадарцы (на 4 стар.), але
трэба адзначыць, што падбор літаратуры носіць
даволі выпадковы і некалькі блысыстэмны харак-
тар. Выдана кніга з надворнага боку здавальняю-
ча: даволі добрая папера, ня кепскія малюнкi.

*) І. Н. Ариольд, Агульнадаступны падручнік
па рыбаводству Л., 1925 г.

В. Е.

І. Залескі. Набіўка чучал птах і зьявляроў. Дапаможнік. Выданьне трэцяе,
папраўленае і дапоўненае „Всекохотсоюза“. М. 1930 г. 16. Стар. 71 з 5 таб-
ліцамі мал. і 60 мал. у зьмесьце. Цана 55 кап. Тыраж 10.000 экз.

Зьявртаем увагу ўсіх задзікаўленых на трэцяе
выданьне кніжкі І. Залескага. Яна значна дапоў-
нена па параўнаньні з першымі двума выданьнямі,
галоўным чынам за кошт апісаньня спосабаў пра-
параваньня буйных зьявляроў і манцёроўкі іх чучал.

Будучы задаволена добра выкананымі малюнкамі

і пры тым самім аўтарам, кніжка зьяўляецца ў вы-
сокай ступені карысным дапаможнікам у зьбіраньні
і прыгатаваньні калекцыі птах і сьмяноў і павінна
найсьці месца як у бібліятэцы аматара, так і ў
і колах, дзе выкладаецца зоолёгія.

В. Е—ов.

Дырыжабль „Клім Варашылаў“ пабудуем.

Уношу тры рублі на дырыжабль „Клім
Варашылаў“ і выклікаю ўзьдзе-
скіх паляўнічых: Оршошэў-
скага, Бройдта, Дзяўга, Даві-
доўскага, Кучынскага, Коцэ-
ля і Караневіча.

Жук.

Балонская ячэйка паляўні-
чых пастанавіла на агульным
сходзе ўнесці па аднаму рублю кожнаму
паляўнічому на пабудову дырыжабля і
выклікала Руднянскую і Ветры-
нскую паляўнічыя ячэйкі.

Балонская ячэйка падпісалася
дадаткова на 120 руб. пазыкі „Пяцігодка
у чатыры гады“.

Івановіч.

Адказны рэдактар—Міх. Шмідт.

Рэдакцыя: Р. Сільнікаў,
П. Тамашэўскі.

ПАДПІСВАЙЦЕСЯ НА ЧАСОПІС

„ШЛЯХІ КАЛЕКТЫВІЗАЦЫІ“

Орган Наркамзему і Калгасцэнтру БССР.
Выд-ва ЦК КП(б)Б „Калгасьнік Беларусі“.

Часопіс шырока асвятляе пытаньні калектывізацыі сельскай гаспадаркі, жыцьцё і працу саўгасаў, камун, арцеляў, вытворчых таварыстваў

ЧАСОПІС „ШЛЯХІ КАЛЕКТЫВІЗАЦЫІ“ ЧАСОПІС

Рэгулярна выходзіць два разы ў месяц на 32-х старонках з шматлікімі фото-здымкамі і каштуе ўсяго толькі:

На 1 год—24 нумары—3 руб.

„ 6 мес.—12	„ 1 „	50 к.
„ 3 „ — 6	„ —	75 к.
„ 1 „ — 2	„ —	25 к.

Падпіску здавайце на пошту альбо лістаносцу

ВЫДАВЕЦТВА „КАЛГАСЬНІК БЕЛАРУСІ“

ПАДПІСВАЙЦЕСЯ

на цэнтральную сялянскую газету ЦК КП(б)Б.

„КАЛГАСЬНІК БЕЛАРУСІ“

Газета выходзіць праз дзень. Падпіску здавайце на пошту.

УМОВЫ ПАПІСКІ:

1 мес.—20 к., 3 м-цы—60 к., 6 месяцаў—1 р. 20 к., 1 год—2 р. 20 к.

Копія
з
архіва
ЦК
КП(б)Б

ПАЛЛЯЎНІЧЫ

